J. SALVADOR RODRIGUEZ
ENCUADERNADOR
San Juan de Dios, 7
Tel. 231828
GRANADA

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
— GRANADA —
Sala CAJA
Estante A
Número 40

Nota de cortar. Colong. Titulo este: Miscellaneorum. tom. 7.

571 fol. (31 en bl.) Faltan los fol. 274 y 550 á 66

1º Junio 1912

Posteriormente falta desde el 540

Caja 6 A-40

R. 30764

Archivo.

Papeles Varios

Juridicos, Morales, i Historicos,

De diuersos Authores

Escritos en varias ocasiones à diferentes
Asuntos

Son todos papeles Manuscriptos.

Miscellaneorum tom. 7. Del Coll.o de la Comp.a de Jhs de Gran.a

De todos los papeles que contiene este tomo
se hallara Indice en la oja
siguiente.

Son del uso del P.e Pedro De Montenegro
De la Comp.a de Jhs.

Que los recogio en este tomo Año de 1661.

Alabado
Sea el Santissimo Sacramento
Y
La Immaculada Concepcion de Maria
Santissima Nra Señora
Concebida sin mancha De culpa Original
Amen.

Papeles Varios

Curiosos, Morales i Historicos

De diversos Authores

Escritos en varias ocasiones a diversos

Assuntos

Son todos papeles Manuscriptos.

Miscellaneorum tom. 7.

De todos los papeles que contiene este tomo

se hallara Indice en la hoja

siguiente.

Son del uso del P. Fr. Pablo de Montenegro

de la Comp. de Jhs.

Que los recogio en este tomo. Año de 1687.

Alabado

Sea el Santissimo Sacramento

y la Inmaculada Concepcion de Maria

Santissima Nra Señora

Concebida sin mancha de culpa original

Amen.

Indice

De los Papeles que ai en este tomo de Varios.

c. 1. Por el Seminario y Provincia de Andaluzia contra el Colegio de S. Ermenegildo sobre q. debe alimentar a los q. estan en la huerta de la Prov.ª

c. 2. Por lo mesmo otro papel.

c. 3. Por el Coleg. de Cord.ª contra el Dean y Cabildo de la S.ta Iglesia de la mesma Ciudad en el Pleito de Diezmos. vide muchos papeles en mi tom. 6.° miscellaneos.

c. 4 Por el Colegio de Cord.ª contra los mesmos en el punto de Manutencion en no pagar diezmos.

c. 5. Por la Comp.ª en el Pleito de Diezmos con breue del Pontifice inserto.

c. 6 Sentencia del Nuncio en el Pleito de Diezmos entre la Comp.ª y la iglesia de Cordoua.

c. 7. Por el Colegio de Toledo en el Pleito con la Dignidad Arçobispal.

c. 8. Por el Colegio de Antequera contra la iglesia de Seuilla.

9. Por el Consejo de la Mesta en el Pleito con el Duque de Arcos.

c. 10 Por el Colegio de Ecija en el Pleito con D. Alonso de Villavicencio sobre la herencia de D. Beatriz de Monsalue. vide mi tom. 6. de Miscellaneos de a q.to fol.

11. Por D. Hernando de Quando contra D. Gabriel Arias.

c. 12. Anales de la Provincia de Paraguai desde el año de 1632 asta 1634.

c. 13. Historia de la Casa Professa de Seuilla desde el año de 1611. asta 1616.

c. 14. Historia del Colegio de S. Ermenegildo de Seuilla.

c. 15. Estrena de las escuelas de S. Ermenegildo.

c. 16. Historia del Colegio de S. Ermenegildo desde 1602 asta 1606.

c. 17. Historia del Colegio de Guadix desde el año de 1600.

18. Memorial del mal gouierno del Patiña Asistent.e de Seuilla.

c. 19 Razon del Col.º de Cadiz a la Ciudad en auer cerr.do las escuelas de leer y escriuir q. alli auia.

20 Papel de mero, et mixto examine caleriptico q. puede, y q. debe hazer.

21. Parecer sobre la paga de los creditos de vn censo.

c. 22 Reparo que se haze en la dedicatoria del libro de gemitu Columbae del P. Cardenal Belarmino.

UNIVERSITARIA GRANADA

23. Reparo sobre la lei 11 del Toro.

C. 24. Fiestas de Sevilla en las Beatificaciones de Nuestros santos.

C. 25. Letras Annuas de la Provincia de Andaluzia de los años que se ponen aqui: 1581. y 1584 y 1591. y 1606. y 1611. y 1613. y 1617. y 1618. y 1619. y 1620. de Cordova de 1634.

C. 26. Casos de Decisiones en materia de Tesoros.

Todos los papeles deste 7. tomo son M. S.

C. 27. las respuestas de Nro P. General q truxo el P. Melchor de Castro año de 1591.

C. 28. Quien fue el fundador del Collegio de Osuna.

C. 29. Annua del Colegio de S. Ermenegildo del año de 1620.

C. 30. Sermon de S. Borja.

C. 31. Sermon del Bapta al rei el P. Pedraza.

C. 32. Papel acerca del voto de S. Ignacio, y S. Xavier. este punto lo trata el P. Gomez latissimamte. en el 2 quaderno del tomo que tengo de sus dudas morales.

33. Devociones para difuntos.

C. 34. Carta del Cardenal Zapata agradeciendo al P. Pineda el expurgatorio.

C. 35. Varias cartas acerca del Motin de las Universidades contra la Compa.

C. 36. Varios papeles, y cartas acerca del Motin en Cordova de las religiosos contra la Compa por sujetarse al Obispo Tobera.

22-6

ANNVÆ Literæ Prouinciæ Bæticæ Anni. 1613.

Annuæ Litteræ Provinciæ Bæticæ. Anni 1613.

Habuit ex nostris Provincia Bætica hoc anno domiciliis undeviginti distributos septem, et septuaginta supra quingentos. Sacerdotes octo et nonaginta supra centum; Scholasticos nonaginta; Coadiutores ducentos, ac viginti duo. Explent numerum quatuor et septuaginta Novitii, quorum septem et quinquaginta ut litteris, reliqui ut domesticis vacent, sunt admissi. Omnium ea est distributio. Viginti sex, et ducentos in quatuor domiciliis alit Hispalis. In Professa Domo, iis qui numquam non et nostræ, et aliarum Provinciarum huc confluunt, non numeratis, septuaginta. Viginti Sacerdotes, his amplius quatuor, Coadiutores. Sex alii sunt, qui ut sacris, et domesticis aliis inservi-ant, iugi hebdomadarum vicissitudine, huc ex Tyrocinio eunt, redeuntque. In Sancti Hermenigildi Collegio alit septuaginta duo. alterum et viginti Sacerdotes. Coadiutores totidem. Scholasticos cæteros. In Seminario Anglicano decem; Sacerdotes quatuor, sex Coadiutores, in triginta circiter alumnorum cura distentos. In Probationis Domo octoginta duos novitios omnes, octo si excipias, Sacerdotes quatuor, quatuor Coadiutores. In Cordubensi Collegio duo fuere et quinquaginta, Sacerdotes undeviginti, Coadiutores duo minus. Scholastici reliqui. Octoginta tres in Granatensi. Sex et viginti Sacerdotes. Scholastici pari numero. reliqui Coadiutores. Tres et triginta in Montellano, septem Sacerdotes, Coadiutores decem. ~~namq~~ reliqui student Latinitati. In Bæzano quindecim, Sacerdotes quinque, Coadiutorum numerus, propter probationis struendam domum duplicatus est. In Marcenensi undeviginti, decem Sacerdotes, Coadiutores novem. Viginti in Malacitano. octo Sacerdotes, Coadiutores alii. In Gaditano quatuordecim pari Sacerdotum, et Coadiutorum numero. Quindecim in Xerensi, septem Sacerdotes, Coadiutores octo. In Triguerensi æqua Sacerdotum, et Coadiutorum divisione, duodeviginti. Decem et septem in Astigitano, Sacerdotes undecim, alii Coadiutores. Tredecim in Cazorlensi, Sacerdotes sex, septem Coadiutores. Novem in Ubetano, quinque Sacerdotes, Coadiutores quatuor. In Accitano quatuordecim, sex Sacerdotes, Coadiutores octo. In Fraxinetensi decem et septem, hi Sacerdotes, illi, quod huc aliquos vocaverit fabricatio, Coadiutores. In Antiquariensi denique decem, Sacerdotes sex, quatuor Coadiutores. Studium religiosæ vitæ Dei viget dono, quod promovet maxime sanctus consideratissime semel in anno exercitiorum spiritualium usus. qui sine exceptione, aut laboris, aut occupationis ab omnibus subitur. Hinc collecti animi et ad se ipsos indies gnaviter excolendos, et ad Societatis munia strenue obeunda. Nam proximis impense navata opera est; nec sine eius collocatæ bono pretio. Et sicut ad omnes laboris fructus, copiosior tamen pertinuit ad Congregationes. Nullus enim iam est, ubi sedem fixerimus, in hac Provincia locus, qui hoc non potiatur utilissimo invento. Nec ubi sedem fiximus solum, sed manavit etiam ad vicina oppida. Nec unicus est in locis singulis cœtus, quo enim facilius conditio hominum diversa conveniat, in plerisque sunt plures. Hi sunt, dicam verbo, qui vitiis deformatam, emarcescentemque urbium, et oppidorum faciem, in veram gratiam, in verumque restituunt colorem, ac pietatis succum. Cum huiusmodi cœtus aliquis instituitur, iam tum ibi sacras videas ædes, conciones pias,

pabulum

pabulum cæleste frequentant; iam dum amandant scelera, delicta minuunt, libidinem elanguescere, pudorem regnare, linguam compesci, pietatem denique omnem efferuere: nam et publicis flagitiis obviam eunt, et decumbentibus ~~ægrotantibus~~ in Nosochomijs solamen curant, adstrictorum vinculis auxilium quærunt, et pauperum omnium egestati prospiciunt. Id quod ea omnes faciunt alacritate, ea contentione, eo cursu, ut difficile prospectu haud sit, agi eos celerrimo Dei spiritu, ut velut exagitata columba ad peristerona, sic illi ad Christum verum asylum toto se rapiant impetu. Crediderim pro istis etiam rogatum illud multo ante: Quæ sunt istæ congregationes, quæ ut nubes volant, et velut columbæ ad fenestras suas. Hæc dicta semel generatim, bonam exemplorum segetem habituri, cum ad loca singula deventum; factum imus.

~~[illegible] Pagn. illud Isa. 60. 2. nomine Congregationes implere, quod in Hebr. sic pronomen sum vestra feminea~~

~~אֵלֶּה תְּעוּפֶינָה~~

Professa Domus

Caput huic præbebit narrationi magnum quoddam toti Provinciæ hoc anno decussum caput. Is P. Aloysius de Alcazar Hispalensis, cujus a corpore divisere animum Iuliæ Idus. Vita devolutus est sexagenarius vir, ex Provinciæ antiquioribus votorum quatuor Professis, quod annos quinque et quadraginta summa cum laude in Societate nostra posuisset. Fuit in eam, divino impulsu singulariter agente cooptatus, parentibus licet non vulgariter obnitentibus; in eum enim sibi unicè charum, dum quod prima esset stirps, dum quod plurimæ iam in puero dotes emicarent, oculos conjecerant, ut propagaret familiam. At Aloysius et parentum blandimenta, et consumsat pinguem filio adstrictum maiori natu, similiumque rerum inanium non inaniter conceptam expectationem, non amplius natus annos quindecim, mente, et animo plus quam virili aspernatur. Nihili illa omnia, et maturo, idquidem judicio, ducenda ratus, præ bono quod in sequendo est Christo. Ut ad litterariam rem adjecit animum, apertæ sunt illi musarum ianuæ: quoniam mente pollebat eximiè perspicaci; ita, in scientijs, quæ nostri iuris sunt, extitit doctissimorum iudicio planè absolutus. Sed et acre ingenium, et operam summam, ad eruendos sacrarum litterarum abstrusos sensus, potissimum appulit. Ita factum, ut sacrarum litterarum magister evaderet perquam illustris. Exposuit diu Cordubæ, et Hispali ingenti peritiorum omnium applausu. Ea causa imperatum sibi fuit, ut prælegendi tandem onere defunctus suis lucubrationibus politiorem admoveret limam, quo illæ in communem usum typis committerentur. Mentem ille ad rem vehementer operosam, ad Ioannis Apocalypsin adjecit; perfecitque Dei singulari admodum, ut creditum a gravissimis et serio affirmatum est viris, sibi adsistente ope, sic enim nodos illos plusquam Herculanos, miro oculorum acumine ~~dejungit~~ tetigit acu, ac solvit prorsus, ut tot obsignata sæclis penitissima Apocalypseos sacramenta, resignata sibi, quod humanum fert in hoc statu velum, divinitus appareant. Hæc est non paucorum vere sententia existimantium, ea sigilla Dei providentia, cujus Pater fuit studiosissimus, et ad commune hujus tempestatis bonum, et ad Societatis decus, in hanc usque ætatem ut amoverentur, relicta fuisse. Sed scriptorum laude super sedendum; hæ enim eorum, quæ impressa prope diem expectamus, partes erunt. Primum dumtaxat operis quaternionem excussum vidit. at hæc ab illo moribundo profecta vox: prius me animam edere, quam librum maxime gaudeo: bonum, quam non rei ex ~~[illegible]~~ creatæ ulli cor adhæresceret, indicium. Secundam etiam reliquit absolutam hujus operis partem, quam inscripsit Apocalyptica, quod loca scripturæ sacræ contineat, quæ Apocalypsis in sui pleniorem intelligentiam accersit; integrum scilicet Canticorum Canticum, Psalmos complures,

multa

multaq[ue] alia sacrorum bibliorum capita; quæ etiam pars altera, ut lucem breviter aspiciat, datur opera. Sed ni ita hæc magna, quam maxima in viro tanto sui demissio omnibus se se ubiq[ue] postponere, omnibus demittere, verum omnes dixisses Tyronem humillimum, si externum cultum, et familiares sermones intuereris: erat quippe popularis auræ, et humani cuiusvis plausus audissime, et nonnumquam etiam perquam facete contemnens, despiciens, et illudens. in quavis mosse, ubi divinus agebatur honos, evincenda, plane vir. mirum obedientiæ, et Paupertatis exemplum. Ad Dei voluntatem, et providentiam in conformanda semper propria, maxime studens. De vis, quæ nobis peperit Christus, alto quodam animi sensu frequens loquebatur. in quo, aut simili pio sermone, temperare sibi aliquando non poterat a lachrymarum fluxu. Erat deniq[ue] sua, et religione, et sapientia Provinciæ columen et ornamentum. Prosecuta est hæc Civitas eius mortem eximio doloris sensu. Ad funus religiosi sua sponte convenerunt variarum familiarum multi: multi etiam ex Ecclesiasticis Templi maximi dignioribus, qui alij, alijs crebro succedentes cadaver humeris extulerunt. Adfuisset etiam Sepulchrali honore Archiepiscopus, nisi tum aegriter urgens astus obstitisset.

Ministeria nostra vigent, ut pars est hac in Domo. Et est quidem bona in urbe populosa, et sata seges. Dominicus non abit dies sine concione duplici mane, et vesperi. hæc pro Sacramento sanctissimi, et Christianæ Doctrinæ Sodalitio catechetica est. utraq[ue] admodum frequens. ad hæc, reliquis etiam concio est festis diebus. Concionibus respondet confessionum labor. In publicis duabus, quæ præcipuæ sunt, huius Civitatis, custodijs, nostra, ut moris est, opera cultis, (quod operis parvi non est, huc enim confluunt Reipublicæ sordes, et eo numero, ut oppidorum sint instar numero sorum) duo fuere dies, ijs prius, quo rite fierent, initiatis, publico exemplo sanctissimi. victis enim fere omnibus confessione expiatis cæleste pabulum distributum est; dein, quod et corporum necessitati occurreretur, terrestrae. Sollennis illa diebus Dominicis puerorum pompa fidei nostræ elementa personantium adhuc non intermissa. visis iter, sacro vexillo præeunte, celebrioribus, sistitur in loco frequentiore. hic primum nostrum aliquis mysteria nostræ religionis explanare, fœdare scelus, ad lustrale pænitentiæ remedium hortari, insigne exemplum proponere, peccato deniq[ue] ab omnibus, quod id supremam lædat maiestatem, ad extremos usq[ue] sonos contenta voce detestato, negocium finiri. respondet magnæ quidem positæ operæ proventus maior. Flagelli in se vertendi persistit in templo nostro usus hoc anno, singulis Adventus, et Quadragesimæ hebdomadis feri, bis alijs, lectione pia, explicatione, et exemplo aliquo, præmissis.

De Congregationibus quatuor Clericorum, Laicorumq[ue] in hac erectis domo, in Nosocomijs singulis mensibus adeundis, pijsq[ue] alijs exequendis quod alias. Ea, quæ est Sanctissimæ Trinitatis, ex nobilibus, opulentisq[ue] alijs coalescens, propriam aram, qua carebat adhuc, in suo sacello instruxit, ornavitq[ue] eleganti sacri illius mysterij pictura. re sacra, in qua cælesti cibo pasti sunt sodales omnes, varijs celebrata musicis, festus admodum fuit dedicationis dies.

Nostrorum ergo ministeriorum obeundi, aliquot a nostris obita sunt huius ditionis oppida. A duobus Utreranum, tantum id quidem ut cum bona contendat urbe; sollennis iam nostris est huc excursio ad triduum illud a Baccho, et Venere impudentissime occupatum, quod et alibi facimus, asserendum. Accinur a nostro, quod ibi est, Sacerdotum Sodalitio; quo, dum ipsi hora quadra-

quadraginta festum toto celebrant apparatu, nos solitis operibus, haud importuno tempore vacemus. Habitae concionis, excepta plurimorum peccata confessione, educta, vijs publicis cum commitatu utriusque status ampliore, pompa more nostro celeberrima.

Duo alij in magnis duobus oppidis Constantina, et Alaïso mensem cum dimidio posuerunt. Quo vocati studio, et fuit illud quidem magnum, sunt excepti. Ingens hic, sed optime collocata opera est. Quo rem perstringam totam, ferè ex nostrorum litteris pauca quaedam exscribentur. Primo, inquiunt, Sabathi Sanctissimae Trinitatis diem festum praecedentis mane Constantinae templum ingressi sumus: accingimur statim operi, aliqui ad confitendum accedunt. Audit nos oppidum sequenti die mane, et vesperi concionantes, et haud quidem non audientes se praestant Deo. Nam à concione vespertina (versata est haec in contritionis negotio, illustribus nonnullis ad rem exemplis adductis) ita faustè rem nostram, vel Dei potius auspicamur, ut inter alios, qui novam statim confessione vitam instituere decreverint, quinque sortitus sit alter nostrum, quibus tantum audiendis, noster huc adventus optime collatus fuisset. Iam tum admirari omnes Societatem nostram, nobis precari bona, conceptum amorem largiter significare. Nullis precibus adducti ad privatam domum, in pauperum hospitio diversamur. Id tamen honorifica satis suppellectile nobis ornatum est. Quò ampliorum oppidanorum cura, quam ipsi interse lubentes partiti sunt, ea copia necessaria portantur omnia, ut nobis superessent multa cum egenis, tum aegrotis, tum vinctis partienda. Hinc totos nos libere inopes effundimus. Desunt numerus, et vires, excipiendis confessionibus, quarum plurimae à longinquo tempore, multae ab octavo ante anno, aliae a decimo, aut duodecimo, nec paucae a quadragesimo retexuntur; sed mutata complurium reddit alacriores indies improba vivendi norma. Et erat quidem summum horum nonnullis opus nostro adventu. Dictitare isti nos a Deo missos solis ipsis, cum tamen id sibi beneficij vindicet unusquisque. Plurimorum simultates, quae bonam his hominibus absumpserant bonorum partem, obviam itum; laboratum strenue cum factiosorum praecipuis, non sine magno, ut spes est emolumento. Capta primum in xenodochio, quod nostrum iam diximus hospitium, exempla, propter rure redeuntes sub noctem, enarrari. Id tamen brevi ad templum maximum transferri, frequentia coegit. Unico ex istis exemplo duodeviginti, qui nobis conscientiae vulnera aperuerunt, sumus lucrati. In summa, et exemplorum narratione, et concione assidua, quam diebus singulis sollemnis sacrae Eucharistiae ogdoadis habuimus divina bonitate obtentum est, ut et ab oppidi parochis, et a religiosis viris lectissimis audiamus, non tres sibi modo hebdomadas (id illic temporis insumpsimus) propter confitentium numerum maiores, fuisse a nobis invectas; sed et adijciunt has nostras, complurium ergò generalium confessionum, annuis multo esse graviores. A singularibus tandem abstinemus in supremum illa reservantes diem. Hinc iam Alaisium, huius oppidanis profectionem urgentibus, festinamus. Accepimus factiones esse in hoc oppido, sibi infestissimas. Sed eas Deo auspice perinde ac Constantinianas extinctum iri, spes est. Haec ex nostrorum litteris. Pares utrobique et fructus, et labor.

Reponit

Huius

Huius assiduitas alteri in pio eius opere morbum peperit. convaluit brevi. alter vero non item. pe-
reversum enim in nostram domum lectus tenuit dies multos. felices ea causa contracti morbi, non in-
tegrę quidem valetudini post habendi.
Dies B. P. N. sacer extitit hoc anno celeberrimus. praecedentem noctem multus campanarum pul-
sus cum sonitu suis intervallis tubarum, tibiarumque, plurimi in turri nostra, et templi totius ambitu
lucentes globi, ignes piorum hominum sumptu, impendio ingenioso lętissimam fecerunt. res sacra pos-
tera luce, quod templi maximi musicas voces nacti simus, optime celebrata fuit. Sua praesentia
Archiepiscopus (quo nihil festi deesset) cum ampliore comitatu templum nostrum (et erat illud
quidem totum pro Hispalensi conventum opulentia) dum sacra peraguntur, exornavit. habita
à P. Praeposito concio tanto bene respondens apparatui. Toti huic lętitię significationi, ab aequissimis
quibusque rerum aestimatoribus, quibus in tanto parente hactenus celebrando, videbamur nonnihilo
segniores, egregie applausum est. Dicatum Parenti N. altare ornatu fuit ad hunc diem, multo
quam antea elegantiore. Nam amotę picturę loco simulachrum opere statuario, quo iam fruebatur
hęc domus, penitus quidem absolutum, in pulchra sede intra parietem effosa locatur. Hanc comi-
tantur, ornantque quatuor sedeculę cum totidem statutis etiam eiusdem parentis historijs: hic visit
ęgrotantem Apostolorum princeps: illic novis induendus armis excubat in Serrato monte: alibi
detentus vinclis fidei docet rudimenta. Accipit denique à Paulo 3. sui instituti confirmationem.
Aucta est suppellex sacra vestibus aliquot, et argenteis vasis. Ea duo praecipua, quę cereis ad
altare sustinendis donata nobis aureis sexcentis steterunt. Quę sanctorum reliquię abs ornatu
erant in hac domo, illum et haud quidem vulgarem habuerunt hoc anno. Excepte duabus urnis
ligno inaurato, altis ulnam circiter, minus latis. Eę totę sunt cellulis distinctę pro magnitudine
reliquiarum se per chrystallina vitra prospectui dantium. opus sane elegans, ac visendum, et
quod non parum altari B. Parentis, cuius primum die in lucem datum, attulit splendoris.
Necessaria corpori Dei bonitate non defuerunt: tracta tamen nonnihilo ~~[illegible]~~ ~~sumus~~ in an-
gustum propter aliquot nomina solvenda, et redditus pendendos.

Collegium S. Hermenegildi Hispalense

Supra de spirituali nostrorum profectu dictum generatim: illud hic non omit-
tendum. Visi sępe nostri collegę cum civitatis mendicis cibum sumere: sępe asellos por-
tantes sordes vijs frequentioribus agere: aliaque id genus bona erga abnegationem concepti
studij signa edere.
Huius collegij negotium est in ętate tenera virtuti, et literis imbuenda: ei tredecim praeceptores
addicti, quatuor Theologiam, Philosophiam tres, unus eloquentiam, quinque Latinitatem profi-
tetur. auditores mille amplius. fervet opus multitudine. nostris scholasticis habendę ~~ergo~~ vale-
tudinis ergo fuerunt adducendę. in externis eminent fere D. Ambrosij collegę. in his habet
nostra societas, cuius illi subsunt administrationi, praeclarum pietatis, et sapientię seminarium,
fidum alterius argumentum, Theologicę quotannis Theses publice ab illis ac luculenter propug-
natę: alterius vero, religiosus vitę modus sapiens potius sacram aliquam familiam, quam
Laicos iuvenes literis studentes. datum primo mane tempus orando Deo. Dein rei
audiendę sacrę. conscientię nocte rimandę. octavo quoque (et non nisi decimoquinto

adstrin-

adhibentur) ad communionem accedunt. Sextis omnibus ferijs, aut ipsi inter se de bonis animæ conferunt, aut alicui adsunt piæ exhortationi habitæ frequentius ab aliquo nostrûm. et huic, et alteri dominicis diebus de conscientiæ casibus, quam etiam noster aliquis dirimit, disputationi interest insignis pietate vir D. Gonsalus de Ocampo, Archidiaconus de Niebla, Hispalensis Canonicus, eiusque Ecclesiæ iudex, cuius expensis aluntur aliquot collegæ, et quem ut Protectorum veretur hoc collegium.

De Annunciatæ Virginis sodalitio, ut nos sileamus, loquuntur cordati omnes honorificentissimè; et vero sodalium ad omnia pia opera maximo studio bene id satis promerente. De illorum adversus B. Virginem singulari affectu, abunde in religione, ac cultu, quibus sacros ei dies peragunt, testatur, quoniam rei est, alibi quidem iure rara, hic minus consuetudine admirabili, tacendum. Ex sodalibus sacerdotes nonnulli exeunt ad vicina oppida, ubi nostro more animarum saluti strenuè vacant, magnum sibi tum amorem, tum admirationem paganorum conciliantes; illum ab ardore, quo spirituali eorum necessitati, nulli labori parcentes student: hanc vero quod ita id faciant absque mercede, ut ne esculentum quidem aliquid accipiant: ferunt secum ipsi nonnihil victus, ut nulli ferant quid oneris. Compluribus, àquibus graviter in his oppidis laborabatur, tulere opem, in his cuidam virgini sæpius ab ipso vicario impudicè tentatæ. Idem in Urbanis præstant nosodochijs, quorum insignis in pauperes charitas hominem vitæ impendio profligatæ sic allexit, ut apud illorum quendam scelerum complurium, quod à multis iam usque annis rite non præstiterat, virus evomuerit. nec Clerici solum obeunt nosodochia, faciunt et laici: quibus etiam constat sodalitium, adolescentes. Exemplo fuit et re, et genere insignis, hisque antea haud assuetus adolescens: Is in ipso met celeberrimo Eucharistiæ sacratæ, dum civitas tota ludorum, chorearum, spectaculorumque theatrum est, secum sodali altero sacerdote in nosodochium abscondit, pomeridianum totum pauperibus solandis, bellarijs in ipsos distribuendis, ac præsecandis unguibus, iucundius, ni fallor, ac utilius, quam ludorum spectatores insumit. Eiusdem sodalitij, et conditionis alter aliquot ante assertoris natalitium, diebus spiritualibus meditationibus exercendus in hoc se collegium, ut bonam illam in eo noctem ageret, recepit. et egit sanè optimam, ut in templi nostri [illegible] odeo perpetuam ferè Deo vacando collocatam. Omnes denique ter, aut bis in hebdomada flagellum, similiumque operum assiduitatem non omittunt. at qua sunt animorum inter se consensione: hinc larga satis conijcitur. acciderat interdum leviculum verborum iurgium, casu noster, cuius est curæ sodalitium, sacerdos, in exhortatiuncula octavo quoque die solemni de mutua agit benevolentia. vix finit, cum alter ad alterum accurrit, et enixe veniam delapsu coram omnibus orat. Reliqui ferè scholastici divisi sunt in Academias duas, quo fit, ut omnes ad virtutis, et litterarum studium incedant apprimè comparati. Menstrua non contenti confessione, plurimi ad quindecimum diem, ad octavum revocant multi. Vix enim tres, aut quatuor sacerdotes Dominicis scholasticorum confessionibus expediendis pares sunt. iam qui dierum celebriorum concursus: nemo non, cum videat, demiretur. Hinc sanè fit, ut ex istis se in dies recipiant innumeri ad sacras omnium ordinum familias. tres nostra sortita est expectationis non pœnitendæ. mitto plurima, quia stata illa iam. haud tamen rarum mittam curationum, quam N. B. Pater Ignatius in scholastico exercuit. Huic, cui Antonio de Luque nomen, nulla non die comitialis morbus graviter occupabat. ad quem ex nostris quidam: præsentissimum, inquit, novi morbi

Morbi illius amuletum. Ehodum statim Antonius, quin mihi obsecro porrigis ita laboranti? Promit noster aream B. Parentis imaginculam: insigni ille ad febrem exosculans accepit, sui se exedium morbi certissimum remedium invenisse. Congruit fidei eventus. Non amplius tentatus fuit eo morbo, et iam decem aguntur menses ab accepta cælesti medicina. Obvius fit eidem nostro aliquot post dies idem Antonius. cui hic: iam diu est, inquit Pater, cum me quartana febris male habet. et ei, utinam tibi etiam suppeteret remedium; et suppetit, inquit, continuo noster. Nam cur non, videlicet fides, mederi queat huic morbo, qui potuit comitiali? Credit puer (natus enim est octo tantum annos) orat beneficum Parentem pari religione, eventu, mirum sane, non dispari: omnino enim inde abire iussa est quartana febris. Miraculum utrumque Antonij scit amita comitiali etiam morbo annos plus quinquaginta per omnes ferme dies fatigata. Statim nostrum, ut sibi etiam beatissimi Parentis effigie opituletur, per nuncium rogat. annuit noster, consulens ut eam, re prius sacra in eiusdem divi honorem celebrata, admoveat affecto cordi. sic factum, sed o mirum! ita cælestis effigies veri potens panacea humanam arcem vehementer oppugnatam adversus robustum vetustate morbum communivit, ut is non amplius (et sunt iam quatuor menses) adoriri ausus fuerit. Testes factum habet præter Ioannem de Legue Antonij patrem, cives Hispalenses complures. Hic sibi omnium ardentissimum B. Parentis amorem conciliavit, præsertim scholasticorum. quibus licet colendis potissimum Collegij huius ponatur opera, tanta adhuc alia est huius civitatis messis, ut nostris sæpe collegis fabrum in eam mittere necessarium sit. Confessiones hic interdum aut in Professa domo. sunt qui concionantur, moribundos iuvant, aliaque nostra exequuntur. Fratres etiam scholastici eadem præstant, quoad licet. Nam et in Ecclesias diebus festis rei ergo sacræ audiendæ explebiscita frequentes multos nil tale laborantes, suaviter impellunt. et fidei elementa rudes, vilissima præsertim servitia docent. Et aliquoties opportuno tempore in locis celebrioribus exhortationes habent, quarum unius interventu quidam, qui triennium animæ labes non abstinserat, magno tactus scelerum dolore, accurrit statim ad pænitentiæ lavacrum. —

Collegij census insigniter auctus est, admissa hoc anno fundatione æstimationis aureorum circiter octoginta mille: qua tamen summa quoad duo vivunt ex fundatoribus, haud potitur ex integro.

Alterum Seminarium Hispalense

Omnibus hoc anno se probarunt, sive ad litteras, sive ad mores respectus, nostri Anglici. Defensę ex universa Theologia assertiones. Duo sacerdotes ~~[illegible]~~ in Angliam missi, illam, quod profitentur, exculturi. admissi duo in sacram Benedicti familiam. tres in nostram, quorum unus exigua iam in spe trahebat animam; sed factum, diuturni ergo ipsius explendi voti. obiit etiam alter. ad alios ~~[illegible]~~ Anglos commigrantes continuo in hanc urbem, et Catholicos, et hęreticos habitę pię exhortationes: quibus tracti nonnulli ad fidei veritatem. ex quibus mercator unus Romanę Ecclesię ianuas simul fere, et cęli fores ingreditur, ut spes est. obiit enim paulo ab illustrata mente, et hęresi repudiata. Bonum amoris in hoc seminarium argumentum, quod qui festi dies in eo sollennes sunt, Comitibus, Marchionibus, ac ducibus etiam presentibus fuerint celebrati.

Domus Probationis Hispalensis

Admissi ad Tyrocinium hoc anno à Deo, ut apparet, impulsi quadraginta duo. omnium ad res spiritales huius et loci, et temporis proprias studium extitit haud vulgare. in experientiis omnibus, quas subierunt ex prescripto plerique egregie se domesticis, et externis probatos exhibuerunt. Hęc domus totius cura, hęc assidua meditatio, omni alia erga proximos prorsus fere dimissa. suppellex et sacro, et aliis usibus necessaria aureis amplius quadringentis aucta est. quorum D. Aloysia author huius domus dignissima ducentos dedit.

Collegium Cordubense

Litterariam rem in hoc collegio celebri impendio decem ex nostris dant negocium. quatuor Theologicę, quatuor Latinę, uni philosophica, uni utriusque prefectura. excitat collocati laboris fructus, fidum argumentum, Cęnobia nostris auditoribus plena hoc maxime anno. Congregationes, quę tres sunt in hoc collegio assuetis insistunt exercitiis. ea, quę est Spiritus sancti, pro pauperibus verecundis collegit ostiatim hoc anno aureos supra octingentos, insigne complurium summa egestate oppressorum magna laude civitatis allevamentum. Sic Episcopo pio maxime probata res, ut ipse tritici medimnos (nos fanegas dicimus) donaverit in singulos menses quinquaginta, eorumdem sodalium opera in pauperes distribuendos. His, aliisque magnis eiusdem Episcopi muneribus, preter sollennes eleemosynas, centum hac hyeme in fęminas extreme indigentes tunicę ab ipsis sodalibus fuerunt dispertitę. Hinc ad magnum oppidum exitum est. ponunt in eo sacerdotes duo

Duo mensem integrum, cogiost aliai dictum, et labore, et emolumento. Erat hic coetus à nobis ante institutus, qui ita nunc increvit nostrorum adventu, vt quodam dominico die (fuit ille operis postremus) sodales coelesti cibo tercenti amplius accesserint reficiendi: visa non illic vnquam simili communicantium frequentia. tanto convivio, et musicis omnium sexus oppidanorum vocibus fidei fundamenta vesperi viis publicis personantibus pulchrum additum negotio fastigium. Religiosus Cordubensium in B. Parentem N. adfectus fuit, qui alias nullo non vocant pressi malo, et ille tutum calamitosorum asylum. Testantur ad aram suspensa vota, cereę faces oblatę, hę feruntur eo numero, vt tres, quatuorve continuo ardeant, nec raro plures. hac enim via multa se credunt bona consecutos. vasa sacra non nullam accessionem habuere.

Collegium Granatense

Est hęc vna ex Provincię sedibus, vbi cum maiore suis nostri vacant ministerijs, et frequentia, et fructu. Hic quatuor Latinam linguam, Philosophiam duo, Tres sacram Theologiam profitentur. Summa cura in tres congregationes, ac summa itidem excavilitas, Confessiones totius vitę frequenter exceptę. extincta momenti odia. nosodochia, et vincula, et communia cętera repetita non dicentur, sed quę in aliquam exeant novitatem. Ecclesiasticus quidam fęminam cognationis pretextu intra domum, et cubile retinebat. maiorum medeu volentium huic malo, conatus irritus. offensio plurimorum gravis oppido. rem gravem suo molimine noster quidam aggreditur. fęminam convenit, scelus aggravat, suadet fugam, tandem persuadet. extrahit eius statim à domo supellectilem. fęmina sequitur continuo, et in tuto collocatur. excandere Clericus ad factum, sed illum idem noster alloquitur, pareat, agit argumentis, revincitur, ad generalem tandem trahitur scelerum confessionem. Degebant in huius regni vrbe magnę quędam personę, statu, ac dignitate insignes, sed publico concubinatu nobiliores, pestis latius in dies serpenti, et ad alios ingenti manantis damno haud poterat occurri. Pellices perinde, ac vxores legitimę (eo evaserat insolentię licentia nimia) á pluribus iam invisi, et coram honorari. absentes verò non eorum modo scelus exagitare, sed iudicum socordiam, et concionatorum timorem, qui tam effrenem peccandi modum acriter non increparent. Vnus tandem ex nostris matura deliberatione Deum vltionum Dominum, siquidem iustitia à terris aufugisset, semel, ac sępius libere inclamat. Hanc insistit viam, quoad in supremo consilio regis exauditur. vnde schedula ad Pretorem expedita est, vt abs pręmissa inquisitione exulent fęminę tanti authores mali. impletur sine mora. Cum interim ab omnibus optatum remedium nostri concionatoris ardenti zelo tribueretur.

Pietatem

Pietatem in B. P. N. crescere faciunt in dies, quæ ab ipso beneficia eius accipiunt studiosi. Ex iis quidam visum ferme perdiderat. Orat B. Parentem: integrum repente recuperat. Testes mirandæ sanitatis constituit præsentes omnes. Alius, quum iliacus insane torquebat dolor, visus sibi B. Parentem videre ita loquentem: Adesto animo, nam tuo in me studio hunc à te dolorem statim abire, Deo placitum. Verba continuo sequitur fides. quo suspicio de somnio penitus amota est. Pueri vitam iam medici ob sanguinis fluxum ad fauces coeuntem habebant desperatam: Sed quem medici non potuerunt, signum B. Parentis è collo suspensum sanat derepente. Similia ad nos feruntur multa, sed mittimus quia non plane testata. Ad oppida, quæ plurima sunt in hoc regno Granatensi, et quia parvula plurimum, doctrina nimis destituta, factæ aliquot excursiones. Insignior illa ad montes (Alpuxarras vocant) et Almeriæ flumen, loca omnium totius regni propter summam asperitatem à commercio alienissima. quo Patres Alfonsus de Medrano, et Joannes Toscano penetrarunt. Viginti oppidula, quæ nostros antea non viderunt, pedites adiere ignoti quidem misellis illis, sed bonis à Deo cumulati. Cuius ope quà concionando, quà peccata excipiendo, immensum laborarunt. quot intrusa per ignorationem adversus Ecclesiæ usum abstulerint, quot de necessariis saluti docuerint, quot simultates consopiverint, quot denique animas Deo comparaverint, brevi haud coerceri potest narratione. Oborta videbatur omnibus nova lux, qua ducens ad Beatitudinem cernebant iter, ac excitati maxime sunt. ut illud deinceps frequentia tenerent sacramentorum. Tres circiter menses strenui cultores, quo maiori rerum humanarum inopia pressi, eo magis cœlesti affluentes consolatione, in huius Vineæ opus contulerunt. Concionari mane, et [illegible] reliquo deinde diei, et bona noctis parte confitentes audire. Aggressi opus eo in calore [illegible] et vulgato, in primo oppido, iubilæo, haud omnes solum maiores natu, sed et par[illegible] minori, adolescentes [illegible] etiam cum lachrymis ad confessionem accurrerent. Hinc fama reliqua pervadit oppida. certatim igitur hinc inde per nuncios obsecrare, ne sibi tantum negaretur bonum. Ubi de adventu erudiebantur, statim obviam optimi quique procedebant. et fuit ubi tedis accensis, et pulsu campanarum excepti. incredibili adfectu, et contentione eos sibi unusquisque hospites curare; Tunc maxime cum ea fama sparsa est, Patres illos non animæ duntaxat, sed corpori etiam sanitatem apportare. et res quidem ita habuit. obibant innumeri in Gondovio(?) ex maligni copia sanguinis fauces constringente. sed ad Patrum ingressum, omnino egressa lues. Ex adfectis ne unus defuit quidem. Hoc rumore miro quisque studio, nostros ut audirent, conveniebant. Fuit fœmina, quæ ne concionem, cui aderat, amitteret, premeret silentio doloris partus; at transversus mora fœtus in magnum vitæ discrimen adduxerat parturientem matrem. Advolant demum re audita nostri, aperit peccata mulier, accipit B. Parentis nostri effigiem,

preces

Preces exprimit cruciatus ardentissimas, videt suum incolumi filius, periculo parens explicatur. Egredientes, ingredientesve oppidum confitendi ergò foris expectabantur à pluribus, intus enim conveniebant numero, vt nisi semel quò omnium satis fieret pietati, absoluta sit res sacra quartam post meridiem horam. In Ragolio ad pœnitentiam non accessit vnus duntaxat senex annum iam centesimum egressus; at is post Patrum discessum senem obtinet obventum pudor, vt accingat se vix patres quæsiturus. Invenit in Extinctione (nomina sunt oppidulorum) hic totus lachrymis, et gaudio perfusus quasi moriturus confessione expiatur. Plurimæ sunt, quæ totius vitæ necessariæ patribus confessiones obvenerunt. innumeri animæ sanati morbi: et plurimis quidem alijs vrgens in Collegium redeundi tempus impedimento fuit.

Collegium Montellanum

Decessit è vivis Pater Alphonsus de Santivañez, insignis quidem latinæ linguæ magister, quam his occupationem, vt quæ di optimo satagit Resp. fundamento, tanti prudenter sanè fecit, vt cum superioribus haud foret litteris, quibus bonum dederat specimen, parum aptus, ei se prorsus addixerit. Adiungebat doctrinæ præclarum virtutis exemplum, vnaque sui auditores magnum habebant in vtroque progressum. Doluit immaturum obitum Provincia nimia ad ministerium suum sollicitudine importatum. Vivit adhuc in hoc collegio antiquus ille Tyrocinij ardor, vix enim vllo à novitijs discrimine fratres agunt seminarij. Ex sacerdotibus vnus est eorum magister. duo docent externos Latinitatem, fratres etiam duo in puerorum prima institutione versantur, omnes quidem magno non huiusmodo oppidi, sed et omnium finitimorum emolumento. Quo etiam reliqua omnia exercean tur facile dictu haud est. Testis summa, hoc præsertim anno frequentia ad conciones, ad carnis macerationes nocturnas, quæ bis per quadragesimam in hebdomade, exemplo prius ab aliquo patrum enarrato, sunt in nostro templo. duæ hic Congregationes, altera Clericis constat et scholasticis, altera populari multitudine. Sunt in hac Sacerdoti plures, sed omnium ferme menstruas confessiones (quas obeunt summa cura) quinque aut sex duabus, vel minus horis sacerdotes expediunt. bonum sanè bonæ ipsorum conscientiæ testimonium. illud item, familiaris eorum sermo, alienus ita ab execrando passim iurandi vsu, vt alij etiam coram eis abstineant reprehensionis metu. Multum, in hominibus præcipue rusticanis, congregationum exercitijs non decesse, mysteria nostra publicè resonare vijs, et ijsdem ferre alios. quod non semel fecerunt hoc anno, in Nosodochyum conditos cibos, alios non nulla lectorum empta eleemosynis suppellectilia, quorum summum pauperes egebant. Curaverant prius, quò fuisset convivium absolutum, vt cælesti pane egentes omnes

suis.

fuisse refecti. Missi aliquoties nostri ad oppida vicina: Et Monturquio magno
studio petiti omnes fere oppidanos confessione lustrarunt. revocati omnes primores
à publico odio, publico etiam exemplo. institutum sodalitium et aggregatum Montel-
lano: cuius deinceps observant, vt accepimus, sodales menstruæ Confessionis. Ad
Montem etiam maiorem in Bacchanalibus itum: Sat erat tunc Montellæ, essent
licet plures operæ; sed quoniam nostri Ramblam (oppidum est Monti maiori af-
fine) ire solent per hos dies, ita à Clero vicinorum vtilitate permoto pugnatum
precibus, vt vnus saltem cum fratre sacerdos pio desiderio fuerit sati facturus. Ventum,
Conciones habitæ, exceptæ die, ac nocte confessiones, in publicum educta magna
celebritate sacra hostia, veteri dierum illorum vociferatione celeberrimæ pompæ visæ
nunquam ibi similes succedunt: in quibus Episcopi vicario cum sublata cruce præ-
eunte binis sacra declamata canentibus Clericis, viri omnes, et habet oppidum quin-
gentos focos, concinebant. Sordes innumeræ (litium fontes sexcentarum) in hoc
triduum ex hominum memoria confluentes, ita prorsus amotæ, vt qui vnicum
iecit malum (et cadebant hic olim quam ex nube grando crebriora) sit in vin-
cula coniectus. Conversa denique impurissima Bacchanalia in Sanctum hebdoma.
Pro concione Montellæ à nostris abdenda sacerdote, datum in templo nostro
propter Marquiones, ad stridum numeris puerorum colloquium generali plausu.
Itum denique aliquoties ad Aguilarium oppidum ingens, vbi etiam pium maxi-
me sodalitium erectum est, pro vrgendo opere, qua concione, qua exhortatione:
et est sane fructuosus labor, opus præcipue religioso admodum ipsius oppidi sacer-
dote Ioanne Balenssis assiduo promovente. adversus malevolorum complurium
obtrectationes conveniunt in templum maximum sextis omnibus ferijs se se
scutica cæsuri; mirum profecto cum agrestes plurimum homines diurno evadant
labore delassati: et solet qui deest sacerdotem admonere sese in villa, aut alibi scu-
tica exercuisse. Levant viduarum, et similium indigentiam corrogata stipe. In alijs
sodalitiorum exercitationibus Diligentes; sed quod caput est in menstrua delictorum
expiatione, et panis cœlestis sumptione diligentissime. quod dum faciunt vsu quodam
venit egrediens plane naturæ fines. Vt res sacra ornatius fieret, et splendidius, vis
ardent duas amplius horas, ad Statuam deinde, vbi pensa prius fuit, explorandi
ergo quid areaffet, revocatur cera. penditur, apparet ingenti omnium stupore, ne mi-
nimum quidem fuisse diminutam, aucta cœlitus materie, quo illam sumpsissent omnes
ad divinas laudes: quod ne errori forsan tribueretur, semel, accidit et iterum: ita
Deo planissime testante quam sibi nostra sodalitia cordi sint. res ita permovit
Cereorum magistrum, vt nec ceram deinceps ad similium celebritatem dierum postulatam
ependerit, nec pecuniæ pro consumpta quidpiam exegerit. Quatuor dono acce-
pimus hoc anno pro altari aulæa aureis quadringentis æstimata. ——

Colle:

^ conducta cereorum

Collegium Baezanum

Paucos nobile quondam collegium ad summam nunc reductum inopiam socios alit, sed qui multis labore non cedant. et vero ita iudicet, qui civium omne genus hanc domum frequentantium inspiciat. qui suis hic delictis expiantur, in finito sunt numero; quare ut exteris sacerdotibus annuatur, cogit copia non raro: nam preter congregationes quatuor, et alios cives plurimos, Academici nos adeunt quam frequenter. pomparum nostre societatis usus nullubi saltem in provincia sic viget, sive frequentia spectetur, sive splendor, construunt agmen copiosissimum ex huius urbis Academia, non solum scholastici, sed magistri etiam, ac doctores cum plurimo alio sacerdote, ex urbe reliqua preter pueros, et plebem infinitam equites quoque nobilissimi: preit Vexellarius, ipse Vicarius Episcopi; qui tintinnabula pulsant, semper ex promotis ad superiores Academie gradus. nullus sic procedit defunctorie, omnes contendunt in canendo vocem. Preter exhortationes, singulis hebdomadis quatuor ad totidem congregationes, alia Sabbathis omnibus coram universa fere Academia in nostro dochijo post curatos lectos, et purgatas sordes habetur: obtinuit enim iam mox, ut huc, postquam Salve canitur domi nostre, omnes fere scholastici nostrum ^quendam^ sacerdotem comitentur. de vinculis adeundis, et suppliciis addicendis, qui nostre dedentur cure, nihil novi. De qua hic nostri pollent authoritate, illud generatim sit, nihil fere seu advocatis, seu laico, seu ecclesiastico iudici incidere dubij, quod nostre non decidatur domi, nec in urbe solum, sed spatioso etiam ambitu. unde illud paratur commodi, ut nostrum unius potissimum arbitrio innumere lites, et ea quidem gravissime posite vitentur. talis evenerat inter parentem nobilem, et unicum natum, cuius causa totum genus ierat in factiones: aggreditur rem noster, finit pro voto, agit enim cum filio, et uxore, ut ad patris, et soceri devolvantur genu, re prius instrumento publico transacta. In vicino oppido verbis egerat acrioribus fortasse quam par erat cum oppidanis parochus: ierant illi in gravem seditionem: hic a nobis efflagitat per litteras remedium. abit unus festo die, convenit in templo populum, efficit divina ope, ut in mutuos oppidani cum parocho amplexus veniant, et omnino simultas tradatur oblivioni. Placuit Illmo D. D. Bernardo de Rojas S. R. E. Cardinali, et Archiepiscopo Toletano, ut oppida quorum est in Cazorlensi ambitu praeses, quoniam distant quam longissime a Toletana sede nostri perlustrarent; ea preter Cazorlam sunt Quesada, Hiruela, Villa Carrillensis, Torafium, Villanova, Sorihuela: hec magna, illa minuscula Pealium, Beterrense, Puteus Alconius, Tiscar, Velerda, Hinojarius, S. Thomas, S. Petrus Toiensis. Providit nostris Illustrissimus ad victum necessaria, ne illi essent oppidanis oneri; et preter bonam piorum ~~hominum~~ munusculorum vim tria contulit argenteorum millia in egentes dispertienda. Vere cepta est perlustratio, interrupta propter aestum, sed autumno finita: missi ex nostris duo, sed quoniam operosa admodum res novas subinde exigebat vires

fessis

fessis duobus alij duo successere, vnum dedit Cazorlense collegium, vnum Antiquariense, duos nostrum Baezanum: ea propter congerentur in hunc locum, quæ non ita com-munia omnes contulerunt. Vsitata iam illa, vt nullus ferè in oppido, qui suum non iteraret confessionem, et sæpe necessario generali pectus, relinquatur, aversas conciliare voluntates, pietatem omnium inferre, hæc non item: intenta erat iampridem inter duo sacerdotes lis ingenti animorum dissidio, Neque eorum tantum, sed propinquorum complurium et res, et honor iam agebatur: obtentum est Deo fautore, vt quæcumq super litem scripta fuerunt colligerentur, et rogo mitterentur à nostro. qui pro maiori ineligen-tis Dæmonis ignominia in templi extruitur atrio, vbi nempe ex mortali, ac sacerdotum alter fuerat vulneratus. Litem sacerdos alter re super familiari cum viro gerebat nobili: cum hac causa verba hinc inde sererentur aliquando, exijt sacerdos, nefas, mulctatus malè: en auctum liti priori crimen, et malorum ab vtriusq familia prudens metus. Nostrorum ergo interventu accessit, et de re pactio, et de crimine silentium. factiones erant inter primates ~~[illegible]~~ aliis, et vetustate firmatæ, et admodum pernicio-sæ: sed his tandem dissolutis omnium animi coierunt. Mitto id genus alia multa, assiduarum concionum fructus, illud singularius: habuerat noster concionem, ~~cum~~ cui ~~[illegible]~~ fœmina obviam se ferens ita af-fatur: Ne me ob Christi sanguinem o Pater, hinc habeas non audita. gerit ille morem, quærit pro audienda confessione locum: vbi flectit genu, dat se illa, cuius sacrilegas decennium sustinuerat confessiones patiens Deus, lachrymis, et singultibus habenas, in hæc rupit: scelestam vitam proferre vellem intenta voce, vt quæ ex-istimatione sum bona innotuerim. diu est, addit, cum somnio, profundo me ag-gressam luto, et ab vno mihi vestrum funem porrigi, cui adhærerem, conabar, sed vano nisu. excitabar quid in visu lateret, ignara, aperuit Dominus in tua concione. nam quid lutum, quam tandiu inquinata vita? Constanter igitur iam nunc por-rectum à te mihi funem apprehendam. qualis igitur sim ego, iam audi. Hic eru-pit iterum lachrymarum profluvium eo impetu, vt illi necesse fuerit in post-meridianum confessionem. tum facta ingenti ipsius consolatione, munivit ita fœ-minam pœnitentiæ virtus, vt cum sæpius deinde antiquum ipsi occurrat offendi-culum firma admodum perseveret. Instituti aliquot cœtus præterea, ea præcipue fine, vt conveniant frequenter, qui antea dissidebant: associati Cazorlano, vnde à nostris revisuntur, et haud sane inutiliter ad persequendum inceptum excitantur. Erant nostri die quadam in Puteo Halionio misello oppidulo post laboris multum nihil quo reficerentur habentes cibi. atqui passerculos curat, suorum ne fidelium oblivisceretur ministrorum: vir probus, ac dives in vicino degens oppido sentit vt nostris ferat victum se acriter impelli: his multa se, et ea vrgenti explicans occupa-tione, dat se statim in viam, et pressos fame, cibo recreat sat laute. Cum tandem

et

Et Ill.mi pecunia, et nostrorum opera innumeris fuisset decursum angustiis. Finitur negotium felicissime. Antiqua Baezanorum in B. P. N. pietas se se maxime hoc effudit anno. Cum vario munere effecerunt, ut eius sit quam elegantissimum altare. Nam B. Parentem in excavata sede medium collocatum ingens circumdat tabula novem ipsius praecipuis historiis distincta. Eius in auratus ambitus politum admodum commendat penicillum. Nec hic stetit liberalitas. Donata etiam B.mae Virginis filium tenentis optima sculptura effigies. Centum amplius aureorum opus. Denique donatum vasculum praeter alia plura pro communicantibus argenteum, quod aureis stetit viginti. Aedes denique collegii areae domus vicina, quod diu fuerat in votis accessit.

Collegium Marcenense

Scholarum hoc insigniter anno auditoribus auctarum negotium quatuor ex nostris hic tenent. Caeteri, ex quibus delegit sibi Dominus P. Gabrielem de Alarcon votorum trium professum post navatam recte annos duos et triginta in societate nostra operam, strenue suis incumbunt ministeriis, quis crebra Ducis de Arcos cum clarissima familia excellentissimi praesentia ornatus paratur plurimum: eius insigne illud fuit pietatis argumentum, quod equestres ludos haberi in oppido per Bacchanalia prohibuerit, ne populi frequentia coram revelata in templo nostro sacra hostia minueretur. Nostrorum sodalium, qui numerum exeunt iam quadringentesimum, charitas Dominico illo quadragesimae die munificentissimi Ducis convivio insigni, maxime eluxit. Viri enim ingenti pauperum multitudini mensas pro tempore lautas stravere, ex quibus collecta ne perirent fragmenta centum aliis et quinquaginta amplius pauperibus cibos suppeditarunt. Religiosa illa servorum sacrae Eucharistiae pietas clarum habuit in collegio nostro initium, adscripta in eorum numerum tota Ducis familia. Ad oppidum, Pueblam dicunt de Cazalla, excursum, et laboratum ita, ut alter missorum in gravem morbum inciderit. Collegii res aucta est. Aedes in patio ad nostrorum allevamentum maxime necessariae mille aureorum expensa, cum ligna optima ad contignationem Dux de Arcos dederit, sunt extructae: quas N. B. P. Ignatio [redacted] sacrum exornat sacellum. Foecundus tandem emptus accessit ager. Sacrarii vestes tum dono Ducis amplius sexcentis aureis aestimato, et aliorum hominum piorum haud mediocrem accessum habuere. Collegii superiores aedium parietes extructi, et fenestrae in atrium spectantes inferioribus respondentes sunt apertae.

Collegium Malacitanum

Regunt Malacae scholas è nostris duo. exceptus ex iis fructus minime poenitendus. alia Societatis munia administrantur non segniter: nam & nosocomium, & vincula à nostris adita: conciones & frequentes, & fructuosae: viles undique subrostrarij rei ergo sacra audienda diebus festis in templum tracti: queruli sine inde coacti, & catechismi capita, sacro, de more, praeeunte vexillo personantibus, nobiliores urbis lustrata via, & in locis frequentioribus habitae à nostris cum iusto operae pretio exhortationes. Ad aliarum etiam nationum homines pro urbis situs commoditate nostrorum opera & fructus excurrit: quatuor haeretici, quorum duo annos amplius triginta, duo quatuordecim vel sexdecim nati, Angli nostri sacerdotis labore haeresin abiurarunt, veramque sunt religionem amplexi. Iis etiam, qui Mahometanam impuritatem aspernati, sacro baptismate abluuntur, catechesi à nostris subventum est. Duo à concubinis, quibuscum longo tempore irretiti erant consuetudo radicitus avulsi: alter alteram uxorem duxit; alter vero suam in matrimonium dedit — Inciderat quidam in suspicionem, quod ad alterius argenteos supra mille manus admovisset: qui ad iudicem delatus gravi etiam alio scelere praeter suspicionem cumulatur. ad unum ex nostris cui furti compertus erat auctor, res venit: bonam ille ablatae summae partem domino restituendam curat, publicisque litteris conciliat graviter dissidentes. cum interim & de iure nonnihil cederet dominus, & honor delato resarciretur. Alij etiam nonnulli in concordiam adducti; sed vir potissimum uxori infensus, unde ingens periculum imminebat, reconciliatus est. Magna est civium ad ministeria nostra frequentia: auget non mediocriter sodalitates dua, & quidem florentissima; ex quibus collectus est desiderandus fructus. ea non minora quam superioribus annis pietatis indicia dedere, praesertim quae sub Spus. S. advocatione est instituta: à qua ea vel maxime suscipitur cura, ut non solum pauperibus melioribus nota, quos certe quominus stipem corrogent, memoria melioris fortunae prohibet, eleemosina abundanter distribuantur; sed alijs etiam; quibus, cum misere aegrotantes decumbunt, necessarijs omnibus succurritur. Iis quos & collegium & sodalitia celebrare solent sollennes dies, horarum imprimis quadraginta iubilaeo destinati, facti sunt hoc anno omni celebritate insignes —

Collegium Gaditanum

Sacerdotes duo in latina lingua non sine magno operae pretio docenda distinentur: fratres totidem in prima puerorum institutione. ad quos non Gaditani modo pueri, sed ex vicinis etiam oppidis opinione allecti permulti veniunt. Nostrorum sedulitas, et charitas tam in milites, et

alienis

alienigenas, qui quidem in hoc portu plurimi sunt, quam in cives omnes diffusa est. Advena è nostris sacerdos maximè in hac urbe necessarius, chatolicos externos in suscepta veritate promovet, hereticos que ad nostram religionem nonnullos revocat.

Exitum est in oppidum Vegerium Gadibus affine, ubi sive in expiationibus, sive in diuturnis simultatibus componendis, similibus que alijs prestantibus, usuvenit quod in reliquis excursionibus. Sodalitium novum institutum, quod sanè hominum copia, et maiori sodalium studio in dies adaugetur. Huius exemplo in alio vicino oppido id ipsum à nostris petente alterum erectum est. quę preceptis nostrorum ducta se se habuere perinde ach ea nostri sua foverent presentia.

Duo huius collegij sodalitia, ob communicantium, Consuentiam que ablu- entium assiduitatem, ob multorum inopiam eleemosynis diu, noctu que ostiatim quesitis allevatam, victum que, et medicinam ęgrotis donatam, magno civibus sunt exemplo. Sodales, et alij ter quadragesima sese scuttica in nostro templo cędunt. deinde sextis totius anni ferijs. semper exemplum unus è nostris proponit, aut plus paulisper liber legitur.

Nostros celebres, sodalium etiam dies dulcis musicę varietas, et aulęis pretiosis templum convestitum exornant, et hoc in Bacchanalibus precipuè, cum tanti sunt hominum congressus mane, et vesperi, ut eos templum nostrum capere non sufficiat.

Ad Collegij victum hoc anno preter nonaginta sacrario decretos ducenti aurei sunt donati.

Collegium Xerense.

Duobus sacerdotibus Latina lingua dat negotium. scholastici nostra gymnasia frequentantes ęque in litteris atque in virtute profecere. nonnulli in sacras aliquot familias, in nostram tres sunt aggregati. solicitę nostrorum operę uberes fructus respondere. tanta est enim in hac urbe pietas ex nostrorum laboribus messa, ut vel audaces, perditi que iuvenes ad

meliorem vitæ institutionem revocati templum nostrum funiculis exercendi petant, ad sacrum epulum, pœnitentiæq lavacrum diligenter accedant, dum æquales aut taurorum agitatione, similibusve pascuntur ludis ipsi in templo nostro orando vacent Deo. Duæ hoc anno pompæ nostro more extitere celeberrimæ guarum una equitibus binis concinentibus, alijs tintinnabula pulsantibus, cæteris ~~haud vulgari~~ pie admodum accinentibus, magno totius civitatis exemplo idipsum ex fenestris spectantis facta est. S. crucis vexillum amplius quinque hominum millia ab scholasticis, et pueris sequebantur. hoc ipsum sanè cum nostrorum exhortationibus bonam expiationum generalium copiam peperit. quando ex una supra quinquaginta sunt collectæ. Collegij ~~...~~ sodalitia sodalium numero, et virtute adaucta: tanta est illorum existimatio, ut aspectus solùm temere iurantium, obscenèq loquentium audaciam sufficiat retardare. egenis verecundis eleemosynis diligenter quæsitis subveniunt. B. V. de Populo, hic de Pace appellant varijs hoc collegium miraculis condecoravit. Testis pia fœmina gravi mammarum morbo, cancrum dicunt, laborans, quæ à medicorum auxilio prorsus destituta ad B. Virginis confugit: cuius lampadis oleo unctam aciculam cancro ter signo crucis munito admovet; statim illius fidei respondet eventus, nam et se se habere bene cœpit, paulisperq omnino nullo morbi vestigio manenti sanata est. Eiusdem Virginis opem puella experitur, cuius in scalas dilapsæ caput lebe factum est, ea à medicis, et a chyrurgis pro mortua derelinquitur. accurritur ad eandem Virginem. cum igitur nocte caput sic male habens medico oleo inungeretur, apparuit puella sequenti luce, rei peritis stupore maximo correptis, reddita omnino sanitati. Haud aliter mancipio assiduis febribus laboranti, et præ imbecillitate rationis experti hoc ipso oleo perunctio obvenit: nam præter opinionem restitutam valetudinem adeptus est.

Pars collegij anno superiori incepta confecta est in præsenti, in qua sunt etiam quatuordecim cubilia extructa: operi non minus quam quinq aureorum millia sufficere. Pia fœmina à sui viri obitu aureos mille nobis testamento legavit.

Collegium Triguerense.

Uni e fratribus puerorum institutio curæ est. Cum proximis non secus atq annis superioribus laboratum. nonnullæ quadragessimæ nostrorum concionel

Insolitam expiationum generalium frequentiam consecuti sunt, aliquot quidem annorum triginta, aut etiam quadraginta. Aeque in hoc oppido atque in vicinis gratiarum reconciliationes inter multos, et nonnullos quidem nobiles nostrorum opera sunt factae. quanta hic nostris sit auctoritas, hoc plane exemplum testatur. haud infimae sane conditionis vir colapho palam caesus in suum adversarium ira exardescens, licet ab oppidi primariis rogatus ad illius benevolentiam revocari ~~non possit. et nisi socius (ille inquit)~~ pro ipso intercedat, stat ad eius amicitiam, (quod adhuc feci) me nunquam rediturum. quo ab uno e nostris audito, statim hominem alloquitur, et plurimam ille deinceps cum adversario pacem nostri operae tributam habuit. Vir nobilis cum quodam sacerdote, qui eum antea iniuriose tractarat, graviter contendit; at nostrorum admonitionibus persuasus sacerdotis manum exosculans veniam petiit. quod demissionis exemplum multam utrique pacem deinceps peperit. Alius pugnis, et calcibus ob quaedam verba percussus, gladios strictos fugiens in nostrum collegium se recepit; qui suos adversarios perdere parabat, nostrorum opera placatus iis coram iudice iniurias condonans reconciliatus est. Cultum, et huius oppidi in N. B. Parentem pietatem multi tertianis febribus laborantes, foeminaeque parturientes testantur, cum plane aut illius effigie, aut subscriptione a nostris petita melius se habuisse affirment. Nostri etiam suae ostendendae tolerantiae materiam habuere. cum enim nuptae foeminae periculum, in famiamque unus e nostris impedisset, non nulli in nostros iracundiam ex hoc opere susceptam convertere. quam nunquam non et nos, et nostram fugientes domum significabant. at nostri maiori amore, et benevolentia eorum, quae sedabant, negotia agebant. eorum tandem princeps cum gravi morbo laboraret, visitur ab uno e nostris. quo ille facto, magna cum demissione, et tanti beneficii gratulatione multas lachrymas effudit. ac deinceps maximam ipse, et tota sua familia cum nostra iniit amicitiam.

Collegium Astigitanum

Ex huius collegii sacerdotibus latina lingua tribus, Philosophia uni, alteri Theologia moralis negotium facesserunt. Scholastici sex haud contemnendi ad nostram familiam sunt adlecti, ad reliquas sacrorum ordinum supra viginti. Nostrorum laborum fructus Spiritus Sancti antea erecti sodalitii incrementum, sodalium pietas, et charitas, multorum inopia eleemosynis ostiatim acquisitis allevata, expiationum gene-

Generalium frequentia, totius demum civitatis exemplum testari possunt. Clericorum sodalitium disciplina, et suarum legum observantia floret. Omnium Ecclesiasticorũ benevolentiam nostris conciliatam frequens experientia re ostendit. qui fere nihil nisi prius nostris consultis aggrediuntur. huius rei erit testimonium cuiusdã sacerdotis eventus, qui sacris vestibus rei divinæ faciendæ indutus, ne unum quidem verbum sacerdoti libere in se dedecoris, et mendacij notam invexenti tum respondit, statim vero exutum [redacted] Dæmon et per se, et per nobiles aliquot instigans faciebant sui iuris tenacem sacerdotem, is vero ad nostrum se confert collegium, ubi hostem apud nostros graviter accusabat: Nostrorum tamen opera placatus coram adversario, quæ iam scripta fuerant, adussit, et ab eo, si qua in re tolerantiæ materiem præbuisset, veniam palam petijt. quo quidem liti Christiana admodum fine posita, pax deinceps inter eos parta est quam plurima. B. Virginis sodalitium superiori inchoatum, auctum est hoc in anno. Sodales non suæ virtutis studio contenti, alios ad idem allicere contendunt. alliciunt quidem non modo nostras scholas frequentantes, quin alios etiam plurimos externos. Quorum fructum diligentia tum ad sacrum epulum, tum ad pœnitentiæ lavacrum accedendi plane manifestat. Nostrorum concionibus insolita expiationum copia collecta est. De Scolis, hic annus auditorum frequentia, litterarumq. progressu superioribus sane præstat. Complures semestri confessione non contenti frequentius animi sordes abluunt.
Prædij domui aureorum ducentorum expensâ pars accessit.

Collegium Cazorlanum

In Cazorlano collegio absoluit feliciter ætatis anno quarto, et trigesimo solum vitæ cursum P. Paulus de Villa alta, quatuor votorum professus. vir quidem propter indolis bonitatem, quam admodum utiliter ad societatis referebat functiones, omnibus amabilis. Nostrorum in hoc oppido labor multus iuxta ac fructuosus Dei benignitate fuit. In puerorum tum grammatica, tum elementaria institutione quatuor sunt, quo alibi, emolumento. Congregatio quæ non ita diu hic cœpta est institui, pervenit ad septingentos et quatuor aliæ ex vicinis oppidis, quæ nostris frequenter adierunt, adnumeratæ. hâc causa bona fuit messis hoc anno. Inter ea, quæ præter quotidianũ usum evenere, illud unum fuit: quendam collectum multis annis scelerum

pondus gravissimè premebat. dum exuere cogitat, mo-
lesta desperandi hominem incursat cogitatio. implorare
ille B. Virginis opem. in diis gravi quodam sopore cor-
ripi. videre sibi visus in somnis ad bene sperandum
exhortantem Angelum, & professionem ad nostrum col-
legium (advena enim erat) ubi apud ministrum sar-
cinam deponeret, consulentem. totus pavore captus
expergiscitur. dat se via abs mora: ministrum of-
fendit: patefacit ille sibi conscientiam. levatus
demum onere laetissimus revertitur. Puellae
morbo laboranti salus iam a parente medicis de-
ploratae nostrae B. parentis beneficio plane allata est.
Alia de excursionibus ad hoc etiam collegium
spectantia, alibi relata iam sunt.

Collegium Ubetanum

Duo nobis hoc anno defuere, scholasticus alter, alter
temporalis coadiutor. admissus vero unus. nostrorum in
hac urbe labor plurimum quidem exiguum numerum
excedit: tanta est ad confessionem venientium frequentia,
ut omnes hic celebres videantur dies. ut vero alii
aliis impedimento non sint, iis qui nostram venti-
tant continuo domum, stata iam dies est ad con-
fitendum. propterea communis opinio est, plures in
nostro solum collegio, quam in sacris omnibus fa-
miliis & parochiis etiam confessiones admitti. Duo
hic erecta sodalitia, alterum ex sacerdotibus & no-
bilitate constans, alterum quod ex infimo habet or-
dine circiter quingentos pietati insistunt alias memo-
rata. decantarunt nonnunquam sacra fidei viis pu-
blicis elementa misti plebeiis nobiles, & ex ipso etiam clero
primarii quique.

Vicina oppida obita sunt interdum a nostris. sed
illa praecipua excursio ad Obulcum dioecesis Giennensis
antiquum illud & bene frequens oppidum. itum a duo-
bus ex nostris Ubetano altero, altero Cordubensi. sed
quo illic narrata non sunt, hic referentur. nostro-
rum illic quidem functiones fuerunt celeberrimae. bona
operis pars, commodum sane, pertinuit ad totum clerum. exce
multi generali lustrati sunt confessione. ad eos seorsim
habitae aliquot utiles ingendio exhortationes, quibus cum

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

publica eorum errata adverterentur, ita non graviter tulerunt, ut plures ad se deberi excursiones postularint. mutata denique est, favente Deo, illorum facies, sed & oppidi totius. reconciliatæ multorum voluntates, & similia alia in his excursionibus obvia, sic etiam haudquaquam defuere.

Collegium Accitanum

Ex sacerdotibus duo Latinæ Linguæ auditores, fratres totidem Literarum elementis pueros erudiunt. tres expectationis bonæ nostræ militiæ nomen dedere. fructus è religiis ministerijs exoriti hic qui in Collegijs alijs. nostrorum authoritas, ut ubi maxime viget in hac urbe; unde rabitur vulgo quodvis odium, rixas, contentiones & alia id generis nostra opera omnino restingui. ex statu utroque principes quique in omni ferme negotio & nostros consulunt, & in gravioris ad eos eventu confugiunt. quod vero sequitur, quam ut communi claudatur narratione, rarius est. sacerdos inops valde, quod ducenta dæmon sibi daret scutata, totum se illi spondet mancipandum. ad hæc dæmon, cum primum per schædulam sic devotus sibi sacerdos, postulatam pecuniam se numeraturum respondet. stat fœderi sacerdos, dæmon vero accepta schædula, nec pecuniam solvit, nec illi visus est amplius. Ad sacerdotem demum triennium a Christiana prorsus remotum religione accedit ignara plane Latinæ Linguæ quæ fœmina, quæ rem integram Latino sermone homini explanans, ut ab eo se statu miserrimo ad vitæ modum sacerdote dignum transferat, hortatur. rei novitate excitus in nostrum se collegium statim recipit, ubi retecta uni è socijs patefactis, per totius anteactæ vitæ confessionem animum expiavit. Ex socijs in vicina loca dimissis, dicam tantum, suis pares fructus laboribus respondisse. Ex ea, quam licitam debebat collegium, ~~[illegible]~~ pecunia, bonæ summæ, ob nimiam in exigendo difficultatem, dividenda, tria potissimum prædia, quæ bene culta magna spes est, fore utilitatis, empta sunt.

Collegium Fraxinetense

Duo hic ex sacerdotibus Latinam linguam, alter philosophiam profitentur.
Huius collegij sodalitio superioribus annis sexaginta sodalibus vix constanti supra
tercentum praesenti sunt admissi. Pro certo habetur, mirum admodum, omnes
huius oppidi cultores (cum quingentos et mille focos habeat) extra impeditos,
et aegrotos in Bacchanalibus confessione fuisse ablutos, et caelesti pane refectos:
cum nuper in templo nostro per hos dies rari numerarentur. Oppidani, iu-
venes praesertim Natalis Domini nocte maxime abutebantur. octo dies ante habetur
in foro concio, mirum quidem, et in hoc oppido nunquam visum, illa ipsa nocte
circiter quingentos confessionis, Eucharistiaeque sacramentis, toto prae laetitia populo
collachrymante, expiantur. Eadem nocte duo ex oppidi ditioribus
maxime sibi invicem adversantes nostram domum accersuntur. qui ab uno e
nostris suasi, persuasique ad extremum in complexus veniunt, et animi sordibus
abluti una ijdem haud mediocri omnium exemplo ad divinum epulum accedunt.
Aliae sunt gratiarum reconciliationes abs dubio periculosae inter tres oppidi curiones,
et caeteros sacerdotes nostrorum diligentia factae. E nostris concionibus idem
fructus, qui semper, depulsae sunt nonnullae aniles superstitiones, abususque. Profuit
maxime, quod insignis admodum venefica ad purae vitae institutionem traducta
confessionis, Eucharistiaeque sacramenta frequentet. Nobilis quidam vir millia
passuum sexaginta distans in oppidum flagitij patrandi causa se conferebat.
pervenit; videt ad se puellam egregia venustate, modestiaque accedere. haec hominem
severo increpans vultu, haec profert: et tu ne istud sceleris, cum in foro tibi cognitum
patrem (sacerdotem e nostris proprio nomine compellat) exhortatem audieris, audeas
committere? perterritus homo, et graviter dolens conceptum facinus, cum magna
celeritate nostrum venisset collegium, eundem accersit sacerdotem. integrum
rei eventum aperiens ab eo summisse, simul ac enixe petit, ut statim totius
ante actae vitae confessionem audiat. consulit noster utrum, quo fieret opportu-
nius, erat enim intempesta nox, ad sequentem protrahat lucem. ita factum:
ac deinceps homo in nova vitae institutione haud vulgari exemplo perseverat.
Nobilis alter, et vero oppidi princeps, nihil sane nostrae familiae studiosus, cum
in gravem morbum incidisset, unum e nostris apud quem animi sordes depone-
ret accersit. quem ut peritus agnovit nostrarum [illegible] rerum evasit com-
mendator egregius. Alij itidem nobis sunt reconciliati. E socijs ad vicina

dc

dimissis tantus extitit fructus, ut duo etiam oppida Llerena, et Vadaxodum certam pecuniæ summam statim donantia de advocanda illuc societate cogitaverint. N. B. Parens ibi etiam oppidanorum animos beneficijs conciliat. Uxor oppidi gubernatoris nostrorum minus studiosa sat id ostendit, quæ molestissimis partus doloribus triduo oppressa tenebatur: cum votum S. Francisco nuncupatum sui eidem fœtus devovendi inter angustias instaurasset, nihil promoveret. Beati tandem Parentis nostri effigiem à nobis petitam sibi applicans puerum incolumem in lucem prodit. Parens, omnesque propinqui rei eventum admirati, et N. Parenti devovendum, et puerum Ignatium, quod factum est, fore appellandum decernunt.

Collegij pars unà cum templo mille scutatis corrogatis extructa quantumvis ingens, et ad elegantiam, fortitudinemque extructa perfecta est. Atrij structura ducentis aureis dono datis melior est effecta. Sacrarium verò tercentis adauctum.

Hoc anno collegium tum aureorum bis millium, et quingentorum contractorum antea summam persolvit; tum etiam aliam, quæ singulis annis quingentos aureos pariat regijs vectigalibus Hispali collocavit.

Collegium Antiquariense

In multis adiuti à nostris hoc anno Antiquarienses cives. Ceterum istorum non vulgaris in societatem nostram affectus ad quælibet patranda præstitit viam. Hinc est, ut dissidentes componant plures. Evenere digna memoratu plurima in hoc genere, vel inter disiunctos civium nobiliorum animos, vel inter coniuges ipsos. Ut fœminæ duæ boni antea nominis, à maritis, quorum levitate ductæ domos reliquerant, in pristinam gratiam reciperentur, ab uno sociorum, quod preces non sufficerent, vel flexo apud ipsos genu contentum, et obtentum est. Alijs etiam publicis offensionibus obviam itum. Traxerat ex potentioribus quidam ingenuam virginem in suam domum; ubi iam illa annum cum dimidio cum publico intemperantiæ signo fuerat abusus. Frustra Prætor et Episcopus ipse domini tentarant fœminam eripere. Convenit obstinatum unus è socijs, pugnat validis rationibus, efficit tandem, ut ab eo dimissa fœmina in sacra quadam fœminarum familia hominis expensis collocetur. Irrita aliquot matrimonia, ex quibus multa iam proles, data opera est, ut rata fierent. Puer novem iam mensium, qui quod eius non esset legitimus ortus, sine lustrali aqua absconditus tenebatur, curatum est, amota diligenter infamia, ut ablueretur. Abluti etiam, post necessariam, qua eos imbuimus, catechesin, domi nostræ, quod domini petijssent ex Agarena gente duo. Illud etiam haud, quod sciatur, indignum. Quidam nummatus affinium, magnæque proinde potentiæ, et laqueis mille negotiorum implicatus in morbum incidit. Ob urgentem, hominesque animæ salutem nil laborantem, quidam ex nostris rem callens, ipsius quamvis adeo non accersitus domum petit: agit multis, qua precibus, qua minis, ut sua, quod brevi moriturus videretur, domui disponeret. Surdo verba, vix dum igitur noster, cum nil promovisset, domo extulit pedem, cum miser qui sic corde obriguerat, vel obrueretur, at potius spiritum efflat. De S. Spiritus sodalitate ea quidem apprime florenti, id iure affirmem, illam haud quaquam alijs etiam et paulo fervidioribus in cultu pietatis concedere. Nec Antiquarienses ullis alijs in affectu et religione erga nostrum beatissimum Parentem —

cuius

Quinquies excursum inde est & ad viciana, & ad remota oppida multa, quæ sive eram peroebant, cum se Baetiano collegio adhuc aggressimus. in alijs oppidis in urbe præque Ronda, cum labore, & fuit is quidem eximius, fructus concendit, ubi vero, ut summatim dicam, societatis functiones strenue obita. Sexies aureorum millibus empta vinea, apposito admodum & villa & condendo vino apotheca instructa magna consideratur fore utilitatis, iuxta ac nostris allevamenti, cum ab eius plaudo situ, tum à vicina sylva.

Breve nostrorum in Fortunatas Insulas transmissionis, ab iisdemque inibi actorum compendium

Nobilis Lupus de Velasco recens Fortunatarum Episcopus creatus, illuc profecturus, egregio in nostram Societatem animo, aliquot ex ea itineri comites, & adiutores operi postulavit. Cum sortiti sunt comitatum patres Franciscus Aloysius, Illefonsus Garcia, ac Simon de Torreblanca, & Pater Sebastianus de Rodrigo, viri omnes spectatæ religionis, quorum duo primi Cazorlense & Ubetanum administrarant. [à collegio] igitur decimo tertio kal. april. præsentis anni 1613. Hispali iter arripuere, solvereque è portu sexto eiusdem mensis kal. Diebus septem, quorum sibi bonam partem pietatis exercitia vindicabant, in navigatione non eiusdem fortuna peractis, Insularum præcipua, Canariam dicunt magnam, pari vectorum delectatione apparuit quarta hebdomada maiori luce appetente. at languescente vento prohibentur à littore: vespere demum portum tria passuum millia ab urbe Insularum capite, de Palmis vulgo, distantem appulerunt. Huc Prætor, senatus, alijque civitatis proceres Episcopo, nostrisque adventum gratulaturi concurrere. Et licet non una esset de nostrorum adventu sententia, meliori tamen ex parte humaniter apprimis excipiuntur. quædam enim adhuc, parva licet, pietatis vivebat scintilla, quam multo quondam labore P. Didacus Lopez excitarat. Igitur, incertadum sequentis diei luce urbem ingressi, in templum omnes, sacris ut interessent mysterijs, coeunt. Suam nostris domum ad habitationem obtulit Ecclesiæ decanus, qui cum Hispali esset, nulla transmittendi in has insulas mente, illuc tamen a deo impellitur venire, ut suo præcedens exemplo reliquos ad pietatem moveret. Iam patres dies plures in divina civitatis institutione, eiusque bonis recuperandis moribus insumpserant, cum Antistitis obtenta benedictione in partes eunt diversas. P. Franciscus Aloysius, cui omnium incumbebat cura, Rodrigo comitante, semen eo tempore sparsum, erumperet inceptum, eadem mansit ut augeret. pater vero Garcia, & Torreblanca, res ubique divinas rite obeunte, Insulas peragrarunt reliquas. Eæ quinque sunt, magna Canaria,

Tenerife, Palma, Gomera, & quae dicitur de Ferro. in his oppidula
sunt innumera, ea quidem misella ut in multis vel sacrum
missae sacrificium diu non fiat. ea enim sunt inusta paupertie, ut a-
lendo sacerdoti non sint. ad hoc, ubi sacerdos est aliquis, eos, quod
funeraticum plurimum sit, & ille non item, aegre capit. Postremo eo
res venerat miseria, ut excepta confessione peccata non semel
à parocho fuerint exprobrata. quae res eorum auxerant hominibus
scelerum aperiendi difficultatem, ut plurimi id rite haud longo fe-
cissent annorum intervallo. Urbs Insularum praecipua, & Canariae
magnae caput, quam a palmis quibus abundat Palmarum dicunt,
octingentos continebit focos. aedificia olim sumptuosa in maximam
postquam urbem expugnavit, aduxitque Anglus, ruinam devenere.
Cives apparatu quondam magnifico educati premi iacent paupertie.
Puber, ut & alibi omnium insularum, inculta doctorum est ino-
pia. Aethyopes, qui iam fere incolas superant, multitudine, eo re-
dacti, ut dominis propter distrahendam pecuniae prolem sint in
lucrum; quos misellos qui expiet, rarissimus est. Mysebiati in
urbe tota, ex religiosis pauci admodum, ex aliis duo tantum. In
oppidulorum huius insulae lustratione ad Galdar ventum, nunc
illud quidem desertum, nulli vero olim insulae oppido concedens.
Visus hic fere passerculus gratans psittacum pulchritudine praeibat
voluptati fuit. hic picus, picus a Plinio nominatur, qui in excava-
to rostro arbore nidum ponit. is cum tenui sit corpusculo, suo tamen
garritu fabri ferrary ictum imitante vicina replet loca. quadam
hic etiam visitur adhaerens templo domus, regiam vulgo hispani
appellant in modum fabricata crucis, cuius totum figura tectus
abundat, quae creditur a Carthaginensibus aedificata. Est hic etiam
oppidulum aliud Teieda, ubi decussata ancora praesent incolis habitati-
onem. Tenerife insula praecipuam habet urbem Lagunam.
cuius est ditionis Orotaba oppidum Insularum ditissimum. Pal-
ma vero plura adiacent oppidula, & ea quidem pauperrima, ut pote
quorum incolae ~~ex capite~~ l. hordeo tosto, [illegible] aqua aut lacte di-
luto, vescantur: sed necessaria doctrina non impar egestas. qua dispersa
fere, abundantissimos profecto fructus, in omnibus id quidem his insulis, propter
bonam incolarum indolem, sed hic ferret cumprimis. et vero est id facile
colligere, quod [illegible] uxores à maritis devota quaerentibus loca diuissime
deserta, & vero cogente indigentia, quae ut suadet mala, a virtute colenda
non desistunt. rara hic de rebus divinis concio. quare ut pia salutem
alicui adessent narrationi praecipites interdum ruebant. Insula de
Ferro pauciores habet incolas: plures vero Gomera, quae saxetis & asperi-
tatibus abundat, in multis oppidis. Tota vero insula tres solum
habebat confessarios. Illud exciderat insigne Ferraria insulae. est
ibi fama celebris arbor, Tilem dicunt, quam perpetua aqua [illegible] redun-
dantem vulgus credit Hispaniensium, eamque unicam, quod non est ita, re-
periri. at haec pura puta deriviis. Tile folijs, licet contractioribus Lau-
rum imitantur; fructu vero quercum. ea non semper, sed interdum,
cum scilicet nube operitur stillat. operitur vero quod in valle

sit

Marginal notes:

^ quatuor aut quinque

^ gofio, ita ciborum
^ appellant ex secali

sit e mari egrediente angusta simul ac profunda, longaque passus septingentos, quam metata cli=
vo, unde erumpebat arbor, sedem illi pergratam dedit: quas igitur nebulas numquam non mane, nisi per aestatem,
emittit, ipse commodum nacta locum fovebat (iam trium trecentarum corruit incuria) gremio, gutta
timque deinde humor liquebatur. Numeratas insulas nostri quam mari, quam terra circumierunt.
Facti ij sunt de intempestivo Episcopi obitu, dum Palmam perlustrabant, certiores.
Ac primum in Palmis urbe principe in tertio Paschatis resurrectionis die, concio a patre Illefonso
Garcia data, qua generalis peccatorum remissionis evulgato diplomata, eaque omnium volun
tate atque frequentia exauditur: sequenti etiam vespere Pater Franciscus Moynus evolvit
ad bis jubileum, et qua illud foret ratione comparandum. Duos hic commorati menses, ubi
nec vel dominicis, et diebus alijs festis concio, vel qui expiarentur, defuere: sed ea potius fre
quentia, ut vix reficiendis viribus relinqueretur locus. Religiosarum saepe agmen sacra dog
mata personantium instruitur; idque praecipue sanctissimae Triadi consecrata die. Ubi
patres dominici corporis ogdoadi peragendae conveniunt: quam Episcopus ex eorum consilio
omni celebravit pompa. Habitae enim sex conciones, duae prima a patribus, altero praedica
torum, Franciscano altero, et a nostris sequentes, qui ab Episcopo ea interim benignitate haben
tur, ut non eos apud alium, quam se ipsum mensa excipi pateretur. Inde capta ad duobus lustra
tio insularum repetita.

At non illi ubique eodem animo et alacritate ab omnibus excepti: nam in Telde Canariae
urbe, copioso ibi percipiendo fructu, gravis admodum religiosi viri in nostros pro concione in
vectio forte initium dedit. Ibidem alter varia in circulis iaciebat adversus nostros pro volun
tate dicteria. Haud tamen id sibi abiit impune; nam eadem iterantis puer lapide casu iac
to percussit caput. Non exiguae fuit res admirationis. Religiosus vero ille, male prius spar
sa recognoscens, ad patrum coram uno ex primoribus urbis provolutus pedes, intimum tam
tum in eos amorem significavit. Postea eosdem Simonem et Ildefonsum iam iam Tenerifem
profecturos Antistes nostri amantissimus, cum benedictio postulatur, retardat: calumniarum
enim ibidem contra nos seminatarum acceperat rumorem. Quae res increvit adeo, ut senatus
urbis Lagunae (est haec eius insulae praecipua) Episcopum ne novis religiosorum familijs daret
in insulis locum, per legationem oravit. Quod licet specie propter Augustinianum fiebat=
ordinem; revera, ut liquebat ex argumentis, propter nostros. Ad hoc tamen ab Episcopo illuc
adeundi nostri extorquent facultatem, quod eum confidere persuasissent, maioris ubi fruc
tus, quam alibi perceptum iri. Igitur accepta facultate, illuc cum maximo Palmarum ur
bis vexillifero in navicula transmittunt. Lagunam urbem portui vicinam ingrediuntur,
Vicarius de habitatione iuxta templum accommodat. Est haec quadrata urbs miraque in
signis pulchritudine. totam horti atque vineta, queis abundat insula, amenissime cingunt.
Nostri ergo dissimulare quid norant ex composito. Habendam vero concionem trahunt ad se
quentem dominicam. Interim, accesserunt enim mercurij die, fructus primordia obtulit
nosodochium: ibi nam aethyops, quam decimiam dies febris maligna urebat, ab utroque
accepto confessionis et Eucharistiae sacramento, vitam praeter opinionem exhalavit. inde exte=
ros aliquot vinculis detentos expiatione liberant ab internis; quod generalis coelestis cibi
sumptio est consequuta. Ab his exiguis specie initijs, mira sane prosequuntur. nam Do
minica mane ac vesperi concione habita, sic senatui alijsque principibus probantur nos
tri, ut, ij una cum familijs aures ad confessionem primum praebeant: sequuntur reliqui,
ac tandem fructus pro voluntate ut alibi cecidit. inde vero egredientes patres, licet invi
tos, triginta cum Praetore ipso equites effusis lachrimis comitantur. Ex alijs oppidis=
accepta nostrorum adventus fama pedestres plurimi egredi, illos tamquam divos exci=
pere, in itinere satis aspero deducere: alij montium aspera incolentes in oppidum pas=
suum amplius nongenta millia distans, gregatim descendere.

Quantum vero susceptum sit laboris in hoc campo abunde testabuntur, quæ tandico. Septem
Ildefonsus Garcia et Torreblanca menses totos, quà mari sulcando, quà montium asperrimis
superandis in insularum lustratione posuerunt. Quo tempore nullo non habita ab illis est
concio festo die. Confessiones vero excipiendæ ad multam continuo noctem ab ipsaque
aurora non apparente, et vel impsis quintili et sextili pedem e loco, nocturnis horis, septem
tantum exceptis, et quadrante circiter pomeridiano, non movebant; Septembri vero sequen
ti, duabus interdum ante lucem horis confitentes admittebant. quæ tanta assiduitas venien
tium fuit numero necessaria; non enim præsentis solum oppidi, sed ex alijs tres quatuor
ve distantibus leucis aspero admodum itinere, et pedites interdum, seniores etiam, accurre
bant. Non pauci [illegible] insomnes, quo potuissent confiteri, noctes traducebant:
aliquot ob eandem causam, nisi raptim quid cibi in Ecclesiæ angulo, quatuor totos, aut quinque
dies, non sumpserunt. Patri vero Aloysio, qui in Canaria remansit, non impar fuit negotium;
nam præter multas matutinasque vespertinasque conciones, ac confessiones infinitas, expe
dienda erant sibi perplexæ de conscientia quæstiones. Idem spirituales meditationes vi
ris non sine bona fruge civitatis insignioribus tradit; præterea instituit Annuntiatæ Vir
ginis sodalitium: in eo iam ad centum et quinquaginta, in his multi ex ampliori clero,
Auditores Regij duo, unus ex sacri officij Inquisitoribus, urbis etiam Prætor, alij denique
ex utroque statu dignissimi; ad quos habet singulis hebdomadis exortationes utrisque
alternatim accommodatas; qui quidem in omnibus similium exercitijs nullis sunt alijs
inferiores; multis tandem non ignavis, quibus incubuit Aloysio, ledisset quidem sa
tis operæ, quo tanto labore licet magnam sui fuerit admirationem, ea tamen potissi
mum, quod nullum ab aliquo ne esculentum quidem munus acciperit. Fuit sane in hoc
genere semel quoddam sibi lautum maxime a viro principe missum, quod verebatur
ne ille ferret gravate si remitteret; humaniter postulavit ut in nosocomij distribu
eretur ægrotos: admiratus subito postulata vir nobilis, annuit libenter, deinde sic fac
tum magno civitatis exemplo.

Apparet facile ex dictis qui fructus ex laboriosa maximé cultura sit collectus. Is fuit uberri
mus sane, auctore, qui sane disposuit traiectionem Deo, animarum sibi reconciliandi complu
rium: quarum multa plurimum iam erat intervalli, ex quo lachrimis, jejunijs, alijsque cru
ciatibus Deum enixe orabant, ut aliquem sibi sacerdotem mitteret, cui peccata decem, vigin
ti, quinquaginta, sexaginta tecta annos retegerent. Ac nunc quidem nonnulli sæpius non
absque lachrimis iterant, Deum nostro adventu miserationis promissæ, qua his diebus fortuna
tæ insulæ, ex vaticinatione, ut fertur, potituræ erant, stetisse. Et egebant quidem hæ insulæ
summam in modum spiritualibus remedijs, non ijs communibus, talia enim sæpius adhi
bita fuerant ab successu. Ijs igitur quæ adhibuerunt nostri eam Deus addidit vim, ut mo
res universum boni fuerint recuperati. Sentiunt et fatentur hoc incolæ, quorum alij se af
firmant, ad Christianæ fidei normam non vixisse, donec sunt a nostris instituti. alij se
vel quis Deus esset, ad hoc usque felicissimum tempus ignorasse. Unus sane ex primatibus
prodigia in morum mutatione, quæ in quadam viderat insula, multis cum lachrimis tes
tabatur. Nonnulli etiam, qui prius nostra fastidiebant, eventum cum vidissent, commu
nem insularum restaurationem, artissimam nobiscum amicitiam inire, de societatis
functionibus præ ceteris honorificentissimé loquentes. Aliqui prostratis summisse genibus,
effusique in magnam lachrimarum vim, quibus canos veneratione dignos irrigabant,
hæc ad nostros habebant verba: Patres illud ob oculos communis amore Domini statui
te, non apud Iaponios aut Sinas uberiorem fructum societatem percipere, quam quem
vos colligitis ex hoc campo, unde propter Salvatorem Iesum, ne nos hinc abeuntes deseratis,
contendimus. Cum ex oppido discedendum erat, non sine fletu talia promebant auscu.

O Pater, si [illegible] fieri posset, ut vos semel saltem audiremus in anno sancti essemus procul dubio. Iam enim nullam culpam incipere, nobis est perquam certum. Communis denique vox illa est: si fortunatae insulae singulis saltem annis simili irrigatione madefierent, eas vere fortunatarum aut paradysi potius nomen merituras. Sed ut ad singularia aliquot (si ad omnia enim in prolixum excurreret narratio) veniatur. Pueri primum Aethiopes praesertim fidei rudimentis sunt imbuti, hos frater Godoius per publicas saepe plateas Christiana dogmata concinnentes in pompam traduxit. Rei fama, vix ut in insula puer, qui ad hoc libere ac exprompte non accurrat. Repetebat die pueri quadam, quod antea eam commiserat frater, ut cum religiosum aliquem, aut sacerdotem offendissent, aperirent caput, ac manum, prae salutatione praemissa, ad osculandam peterent. Ad hoc puellus, fecimus ita, inquit, Pater, et nobis ea propter impinguntur alapae. Filioli, aiebat frater, flectite cum id accidat genu, ac malam ostentantes alteram, hic, dicite, pro Christi amore. Accidit postea, ut documentum quidam agens annum, ad maiores templi ianuas, ac coram frequenti populo, quae a fratre acceperat vite praestiterit. Alter quod ab eodem audisset, rationi esse consonum sabbathis in honorem Beatae Mariae ieiunare, parentes eius efficere non possunt, quin ieiunet. Instituta etiam scholasticorum academia, iisdemque fratri commissa, pietatem colere egregie capit.

Remedium allatum frequentissimis iuramentis, ineunt enim iam inter se nonnulli foedus ut sese invicem, siquando iuramentum ex consuetudine excidat, commonefaciant. Iurandi, qui hic exotico inoleverat, amandatus mos; furto ablata domini reddita; discordes multi ad concordiam revocati. Sane ad rem ita divina gratia concionibus affluxit, ut pauci post concionem, in qua de Christiana ac actum charitate, inimicos non alloquerentur. Accidit saepe, ut alii ab aliis concione exaudita, veniam supplices efflagitarent. Multum illud: in quodam oppido post concionem ob amorem ad inimicos habitam, in gratiam redeunt supra ducentos.

Effrenis antea libido, laboratum graviter, ut compesceretur, obtentumque Dei favore. Multi e fimenas, quibus turpiter assueverant, uxores duxerunt. Non pauca, quae falso putabantur legitima matrimonia, qua publice, qua privatim, ut res exigeret, addatum firmamentum. Nonnulli a pellicibus abstracti. in quibus aliquot, sic deinceps bonam amplexi frugem, ut magis quam antea nocuerant malo, nunc bono prosint exemplo. Erat in urbe quadam vir nobilis, qui praeter mentem impendio inflatam, et profligatos mores, ita se pellici addixerat, ut cum ea in propria degeret domo, legitima uxore nonnullis abhinc annis repudiata. Huius restitutio a multis habita in votis a praecedenti Episcopo et praesenti etiam modis quibuscumque potuere curata non successit. Successit autem unius ex nostris, Deo benejuvante, solertia. qui ut alloqueretur hominem, et cum eo iniret amicitiam, hac solum fine operam dedit. alloquitur, conciliat, ac per dies octo ita cum illo agit, ut nullum de perdito ad modum vitae modo ne verbum quidem interponat, donec voluntatem ac firmiorem benevolentiam acquisivisset. Cum parasse sibi videtur commodumque nactus, ut illius animum oppugnaret, tempus, amico eum sermone die quadam sub noctem tantisper detinuit, dum ad castigationem corporis ibi iam institutam vocatus noster sacerdos, ut verberationi adesset, hominem comiter invitavit, quod illum fuisset postea alloquuturus. annuit. in verberum autem ardore hac pater contenta profert voce. Brevis vita, certa mors, supplicium immortale. Qui igitur illuc testis solum castigationis intraverat, tum flagelli sevientis, tum maxime formidanda vocis, quam is sibi iudicii magni fuisse affirmat, ictu sic percutitur, ut sui primo quasi impos restiterit: coepit deinde saxeum cor paulatim remollescere, eo demum egreditur, qui haud difficilis esset expugnatu. Redit pater, iactum fovet semen; hortatur, ut qui sibi magis arrideat, confessarium deligat. Do

mum sic abit. optimum capit innocte consilium. nam sequenti mane, incerta adhuc luce, sacer
dotem nostrum ad eius ianuam domus impiger opperiri, et purganda conscientia modum enixe
petere. Datur libentissime, ut octo se dies spiritualiter excolendum seorsim exibeat; accepit. Quid
ergo inde? maxima ex vita correctione Dei gloria. Nam statim, et eijcit ex urbe pellicem, et
legitimam coram nostro sacerdote recipit uxorem: qua quo cum degit quidem magna iam tum
charitate. frequentat penitentiae et Eucharistiae octavo quoque die sacramenta. nec suo so
lum exemplo, magno illo quidem, propter depravatos mores omnibus antea manifestos, sed
exortatione profligatos plures, ad bonam restituit frugem. Erat faeminae turpis cum ec
clesiastico viro consuetudo; adest illa concioni, pulsat Deus, delicta, firma demutanda vita
concepta mente, confitetur. Ab his, cum Clericus eius rediret domum, et quid esset facti ex
forti cognosceret repulsa; allicere primo blanditijs, sic ira deinceps, quod flectere non posset,
commoveri, ut plurimis illam et colaphis, et calcibus oneraret: in quibus iure me, aiebat
vere penitens faemina, sic accipis, necesse, ut qui mihi peccandi fuisti causa, sis etiam
satisfaciendi. At ille his recte apud animum postea expensis, ad nostros, antea sibi val
de invisos adit, orat ut sedies octo, quibus animae rationibus attenderet, admittant. fac
tum aequa hominis utilitate, ac omnium exemplo.

Insignis etiam est alterius foeminae conversio, nuptae quidem, sed coniugis abutentis absentia. mi
seri illam, ut pote forma praestantem, magnae vir auctoritatis deperibat. audit illa nostrum de Bea
ta Virgine concionantem, ubi eam scelestius ita penituit vitae, ut non modo quam accederet ad confi
tendum, ipsa prius constantissime virum de rescindenda veteri consuetudine, monuisset; sed et
lautitias omnes, et allectamenta proijceret; et quod maius in eiusmodi est, quippe quod rarius,
crinem strictim attonderet. Ita comparata expiatur confessione. Ab sequens vita talibene res
pondet apparatui; inde enim usque, quae sui ostendenda festos captabat dies, domo pedem alio,
quam ad templum haud effert, ita domandis maceratione cupiditatibus, spiritualique pro
fectui studet, ut maxime, qui prius norant, sit admirationi.

Alia sic commovetur concione, ut, hac audita, veniam, tum a Deo, tum a concione, quam
profligatis moribus summum offenderat, elata voce lachrimis interrupta, postularet. Emen
data deinceps et eius et similium vita factum probat.

Denique ut mittantur plurima, non unicus post auditas conciones pellicis effigiem, cu
ius aspectu frequenti cordis fovebat flammam, ardenti, cum eiusdem epistolijs commi
sit rogo, ut ita via decreta correctioni prestrueretur.

Praeterea insipiens impendio verecundia, quae in patefaciendis peccatis quamplurimi afficiebantur,
tur, plurimumque invaluerat, ablata est. Adeo in hoc genere nonnullos deceperat demon,
Ut certum sibi iam haberent, nisi ad extremum spiritum (ac ne tum quidem non pauci)
delicta confessario non aperire. Fuit quaedam, quae ita obstinate crimen texerat, ut licet
ter ad extrema pervenerit, et accepto iam sacro oleo, tacuerit tamen. Ac licet quidam
rei conscius confessariorum submisserit, qui illi crimen insinuaret, perstitit in negando:
A Deipara tamen mulier deposcebat, ut incognitum sibi sacerdotem afferret, cui conscientiam
resetaret. Ut novit autem nostros insulae ingressos per ~~[illegible]~~ eorum in suum oppidum ad
venire supplicis addidit preces. Conceditur, nostrum statim adit sacerdotem: intimo animi
sensu, uberrimoque lachrymarum fluxu, nec non et gratiarum larga pro beneficio actione, quae
tandiu, tamque pertinaciter condiderat, libentissime promit. Quod illa beneficium Dei B. Vir
gini, cuius in honorem multa, et magna fecerat, acceptum refert. Id genus omnia per
sequi narratione, infinitum esset. Fuerunt et sexagenariae, et octogenariae confessiones: et
eo quidem aliqui devenerant, ut non nisi alibi ex nostris confessarios de criminibus,
curarent. In summa, quod nostri omne personarum genus ad confessionem non extempore so
+ lum admittant, + sed nulla non ratione invitent ac trahant, eos fecimus ita gratos, ut ostendant postea, his insulis effecit, et innumeros,

vt

Vt se illis totos crederent, coegit. Iuverunt etiam rem istam miri aliquot eventus. Nam quemdam in concione, ut pectus nostro sacerdoti palam poneret, à Deo impulsum, id q; prae verecundia negligentem, ipsa statim à concione nocte dormientem apprehendit, testes res habuit duos oculatos, horrendum quoddam spectrum. Excitatur homo pavidus, et sequenti mox die divino cedit impulsui. Foemina, quae cum multos sibi ipsa partus medicamentis abegisset, nec unquam tamen ostendisset confessario, importunis turbabatur visis, eadem opera et terrores illos, et delictorum evasit onus. Gomerini, post animi abiectas sordes largam pluviae, quam diu desideraverant, obtinuere vim. Illud vero. I. maxime ad laborem nostros acuebat, serium nempe in accedentibus ad poenitentiam, de reparanda vita propositum, et statim illud quidem initio acerbissimo ob anteacta dolore, spectatum deinceps abunde in morum emendatione. Plurimi enim iam tum haud absimilem religiosis viris agunt vitam. Miretur maxime qui plurium modo faciles excipiat confessiones. maxima id cum admiratione parochus quidam nostro retulit sacerdoti. Ac tandem edocti sunt in maximum animorum commodum confessarii sui muneris exercendi modum: acriter enim pungebat quosdam, an recta in hoc sacramento conficiendo rationem servarent. data illis praecepta necessaria, moniti de peccatorum inquirendo numero, circunstantiisq;, ac denique, ut reliqua praestent, quo et sui, aliorumq; consulant bono.

Quam igitur sibi insularum accolas his nostri operibus conciliarent, testantur, quae hic addam locupletissime. Primum, singularis et in nostros, et in nostra omnia huius gentis animus, studiumq;. Egit P. Franciscus Aloisius cum duobus ex sodalibus annunciatae Virginis de B. N. Parentis die festo celebrando: et id quidem, quod vix notus Insulis esset hic divus, non abs metu; et dies ante, minus viginti. Mirum profecto dictu est studium, quo id acceperint Canarienses, Quae tam brevi tempore paravunt, sive in magnifico templi maximi, ubi peracta res, ornatu; sive in variis ex sulphureo pulvere arte factis; sive in nocturna lucenti lampade, ac omni demum laetitiae significatione, an ab ulla Hispaniarum superentur urbe, haud sane scio. Ecclesiae moderator, Priorem vocant, quod morbo impeditus fuerit Episcopus, coram utroque Senatu, et frequentia populi incredibili rem sacram fecit. Per solennis octo dies permansit apparatus. in quibus ex concionibus à nostro habitis, facti ii sunt de divi sanctitate eruditi: in eumq; ita amore, et studio incensi omnes, ut fuerit erigenda B. Parenti in eodem maximo templo ad diem Transfigurationis ara: in qua propriis iam vestibus, et lampade exornata divi locatur tabula, sacri Officii Inquisitore Monroio, egregie de nobis merito viro, divinis tum mysteriis operante. Coepit autem se, qui alibi est, hic praestare beatissimus Parens, nam puer pene iam conclamatus, firmam obtinuit valetudinem, ubi ei mater Parentis S. effigiem admovit. Unde iam tum pueris nascentibus inditur Ignatii nomen.

Eximius deinde Canariensium adfectus, adhibita nostra apud se retinendae Societatis diligentia, declaratus est. Hanc ad rem multa scripserunt, multa fecerunt, tres praecipue Insulae Canaria, Palma, et quam impense nostris supra adversam memoravimus, Teneriffe. Ac primum Canariensis Senatus tum propter ea, quae ipse expertus est, tum propter oppidorum Insulae, quae nostri perlustrarunt, ad se litteras, suas ad Philippum Regem, post habitam cu Episcopo consultationem, cum longo de rebus à nostris sacerdotibus gestis cathalogo, mittere decrevit. His assequi contendunt alterutrum: I. quod, unius, qui extinguatur Canonicatus redditus, ex quibus, addito Grammatici Praeceptoris publico salario aurei colligentur annui trecenti supra mille, cuidam Societatis nostrae collegio adiudicentur: vel necessaria eidem summa, ex ecclesiasticorum redditum acervo detrahatur. Ex urbe vero Lagonensi Teneriffes capite

dico

Duo publico consilio ad Episcopum legati sunt Senatores: Qui post actas Ill.mo [illegible] nostris [illegible] se missis maximas gratias, eundem vt ageret de Collegio inibi extruendo, efflagitarent: iam enim habuisse aiebant, et assignatam domui [illegible] aream, et censum necessarium. Triginta non minus aureorum millia spondebant in annos Tenerifenses, quoad collegio legitimus construeretur census: id quod sibi non difficulter videbantur facturi, collata à singulis vinearum dominis certa vini mensura. Quædam etiam religiosa familia ex commissa sibi pecuniæ administratione, collaturam se ad id operis sponte promisit. Haud minus studiosos nostri se exhibuerunt Palmerij. quorum, vivo adhuc Episcopo clam viri aliquot nobiles convenerunt, et octo solum ad collegij opes millia spoponderunt aureorum septem: Illo vero mortuo plenæ significatione benevolentiæ litteræ ad nostros datæ sunt, et a publico Senatu, et ab omni clero. in vtrisq. et orare, et obtestari, ne in Hispaniam redirent: offerre apud se largissime necessaria omnia, vt tantisper degerent, dum iustam ad condendum collegium pecuniæ colligebant vim: quæ præter medimnos tritici annuos octoginta, accedebat iam ad duodecim aureorum millia. Hæc quidem omnia eorum cogitata, vt non sint effectum sortitura, amorem tamen ingentem, cui par est nos gratos exhibere, conceptum abunde testantur.

PAPELES
de
JESUITAS

Caja
A - 40